

CURS DE GEOGRAFIE

PENTRU

UZUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI PRIMAR DE AMBE-SEXE

NOTIUNI

DE

GEOGRAFIA GENERALA

A

CELOR CINCI CONTINENTE

PENTRU ELEVII DIN

CLASA IV PRIMARA URBANA SI RURALA

DE

G. T. BUZOIANU

PROFESOR DE GEOGRAFIE LA LICEUL MIHAIU VITEAZU,

EDITIA VIII

*aprobata de Ministerul instruciunii publice și întocmită conform
actualului program.*

BUCURESCI

EDITURA LIBRĂRIEI H. STEINBERG, STR. ȘELARI 18.

1894.

Prețul 70 bani.

CURS DE GEOGRAFIE

PENTRU

UZUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI PRIMAR DE AMBE-SEXE

NOTIUNI

DE

GEOGRAFIA GENERALA

A

CELOR CINCI CONTINENTE

PENTRU ELEVII DIN

CLASA IV PRIMARA URBANA SI RURALA

DE

G. T. BUZOIANU

PROFESOR DE GEOGRAFIE LA LICEUL MIHAIU VITEAZU,

EDITIA VIII

aprobată de Ministerul instrucțiunii publice și întocmită conform actualului program.

BUCURESCI

EDITURA LIBRĂRIEI H. STEINBERG, STR. ȘELARI 18.

1894.

BUCURESCI

TIPOGRAFIA MODERNĂ GR. LUIS, STR. ACADEMIEI, 24

TRIMESTRUL I

FORMA PAMENTULUI

Imprejurul României se mai află și alte țări. Unele dintr'însele sunt mai mari, iar altele mai mici. Toate sunt locuite ca și țara noastră.

Mai multe țări, una lângă alta, alcătuiesc un *continent*. Există în total cinci continente. Ele sunt despărțite de mari întinderi de apă, care se chiamă *oceane* și *mări*.

Continentele, dimpreună cu oceanele, formează suprafața globului pământesc.

Acest glob pământesc, pe a cărui suprafață locuiește toată omenirea, are o formă sferică, puțin turtită la poli aproape întocmai ca o portocală.

Iată câte-va probe care ne poate încredința despre aceasta:

1). Să privim o sferă și să ne închipuim că o furnică pleacă dintr'un punct oare care și că merge tot înainte. Se înțelege de la sine că, mergând tot în aceiași direcțiune, furnica va ajunge, după câte-va minute, la locul de unde plecase

Pe pământ s'a făcut multe călătorii de felul acesteia și s'a întemplat tot d'auna acelaș lucru. Cel d'ântai om, care a făcut o asemenea călătorie, a fost portugezul Magelan,

care a ocolit pământul în timp de peste 1000 de zile. Dacă pământul ar avea forma unei sfere, nu s'ar întâmpla așa ceva.

2). Dacă ne aflăm pe țărmul unei mări și observăm o corabie, care se apropie de țărm, nu o putem vedea toată de o dată, ci mai întâi vârful, apoi vârful dimpreună cu mijlocul și, tocmai când se apropie, o vedem în întregul ei.

Dacă suprafața pământului ar fi plană, am vedea corabia mică mai întâi și s'ar mări pe măsură ce s'ar apropia de noi; dar în tot cazul, când s'ar vedea, s'ar vedea toată de o dată.

3). Să punem în fața noastră o sferă și să apropiem ochiul nostru de dânsa. Când ochiul nostru va fi foarte aproape, vom putea vedea numai o parte din sferă și ceea ce vom vedea va avea forma unei circomferințe.

Depărtând puțin ochiul, vom observa numai decât că această circomferință se mărește, și dacă'l vom mai depărta încă, vom sfirși prin a vedea sfera în întregul ei.

Dacă în loc de o sferă am avea o altă formă geometrică, un cub de exemplu, atunci raza vederii noastre nu va mai vedea forma unei circomferințe, ci va vedea un pătrat, adică una din suprafețele cubului.

Dacă pământul ar fi avut o altă formă de cât cea sferică, negreșit că s'ar fi găsit pe unde-va vre un colț oarecare; dar, după toate călătoriile făcute, mai pe toate punctele dupe glob, nu s'a găsit așa ceva.

Să ne închipuim că ne aflăm pe o câmpie foarte mare. Dacă ne uităm în toate părțile, vom vedea că împrejurul nostru se formează un cerc mare, în mijlocul căruia pare că ne aflăm tocmai noi, cari observăm aceasta.

Iarăși mai băgăm de seamă că acest cerc pare a fi mărginit de bolta cerească de toate părțile.

Din cele ce vedem, am avea dreptul să ne închipuim că forma pământului s'ar asemăna cu suprafața unei mese rotundă. Așa ar fi, dacă nu am fi siguri că masa, rotundă

dar plană, are o margine, pe care o vedem și putem pipăi ; pe câtă vreme, pe pământ, nu s'a observat așa ceva pe nici unul din punctele suprafeței sale. Apoi, afară de țara noastră, mai sunt și alte țări, unele chiar atât de depărtate de țara noastră, în cât ne-ar trebui luni întregi până să ajungem la ele ; iar până acolo sunt alte câmpii și păduri, mări și oceane. Aceste țări, mări și oceane nu le putem vedea, tocmai pentru că ele sunt ascuase vederii noastre. ¹⁾

Tot așa și o furnică, care ar umbla pe un pepene, n'ar putea vedea de cât mica porțiune din locul unde se află, iar restul nici de cum.

Axă, Poli

Să presupunem că globul pământesc ar fi străbătut de o linie drept prin mijloc. Și că împrejurul acestei linii pământul s'ar învârti întocmai cum se învârtește roata împrejurul osiei sale.

Această linie se numește *axă*; iar cele două puncte (vîrfuri), cari ating

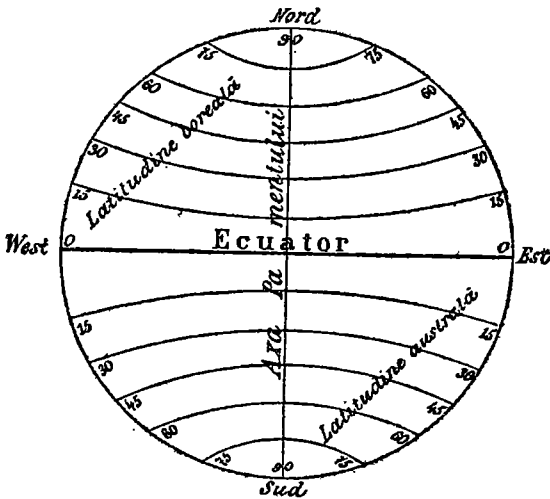
suprafața sferei pămîntești, se numesc *poli*.

Ecuator

Cercuri paralele, Tropice. Cercuri polare, Zone.

Spre a se putea măsura cu exactitate diferitele distanțe dupe suprafața pământului s'au închipuit mai multe

1) Orizontul vizual se poate explica în acest mod pe un glob de inducțiune, sau, în lipsă de aceasta, pe orî ce altă sferă.

Ecuatorul împarte pământul în două jumătăți egale, cari se numesc *Emisfere*. Unul este emisferul de *Nord* sau *boreal*, și cel alt emisferul de *Sud* sau *austral*.

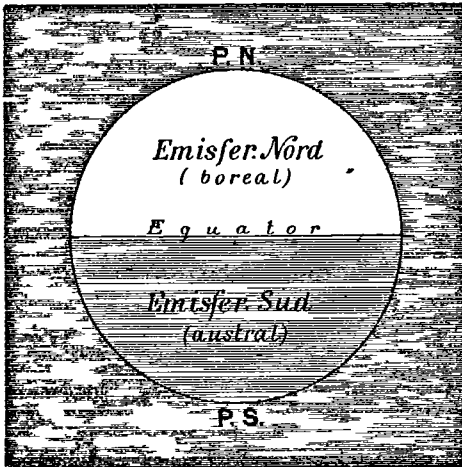

Fig. 6.

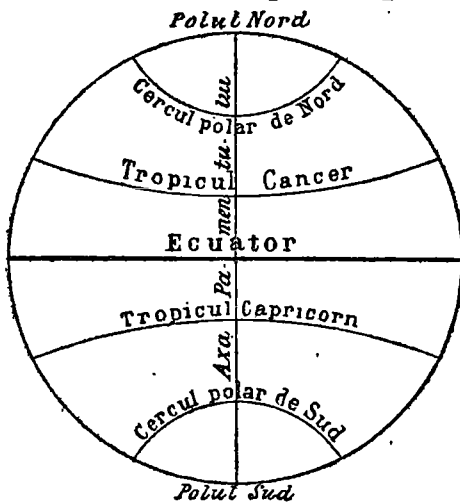
cercuri duse pe această su prafată. Cel mai mare din aceste cercuri este *Ecuatorul*. Acest cerc înconjură pământul drept pe la mijloc. Toate punctele lui sunt egal de pătate de cei doi poli.

La Nordul și la Sudul ecuatorului se află alte cercuri mai mici, duse în acelaș sens ca și densus. Acestea se numesc cercuri *paralele* ¹⁾.

Printre aceste paralele se găsesc patru, cari trebuiesc deosebite de cele alte. Doă din aceste cercuri sunt a-

1) Se vor face exerciții repetate la globul de inducțiune. Se va explica cuvintele paralel și perpendicular.

șezate de o parte și de alta a ecuatorului, adică la Nord și la Sud de dânsul. Ele se numesc *tropice*. Cel de la Nord de ecuator se numește *tropicul Cancerului*; iar cel de la Sud *tropicul Capricornului*.

Cele alte două se numesc cercuri *polare*, și sunt așezate în prejurul fie căruia pol al sferii. Cel care înconjură polul Nord, se numește *cercul polar de Nord*; iar cel care înconjură polul Sud, se numește *cercul polar de Sud*.

Zone.— Căldura nu este tot una pe suprafața globului pământesc. Prin mijloc, adică pe la ecuator, căldura este foarte mare, și cu cât ne depărtăm spre cel alt, cu atât se face mai frig. Ast-fel, pe când la ecuator căldura ține mereu, la poli apele sunt totdeauna înghețate.

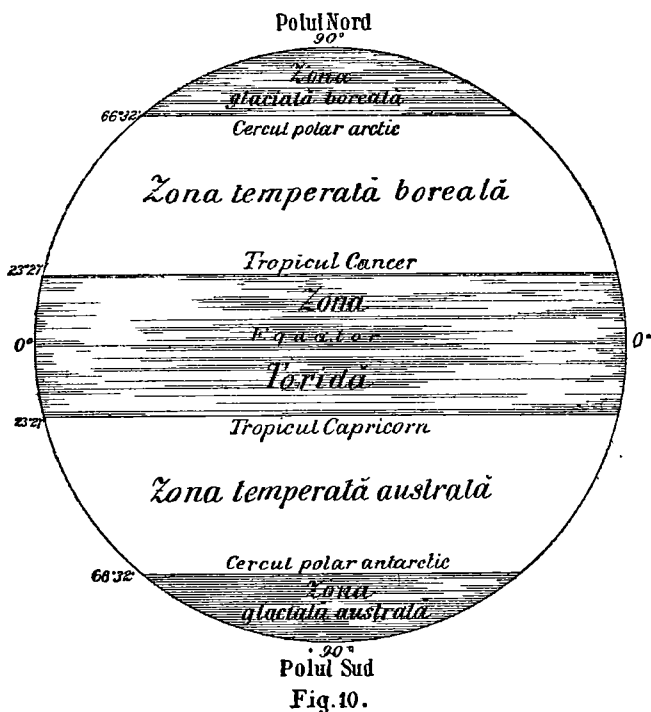
Pentru a se determina deci modul cum este împărțită căldura pe suprafața globului, s'a împărțit această suprafață în cinci zone:

1). **Zonea calduroasă**, care se află coprinsă între cele două cercuri paralele numite tropice.

2). **Zonele friguroase** sunt două: una la Nord, coprinsă între polul Nord și cercul polar de Nord, și alta la Sud, coprinsă între cercul polar de Sud și polul Sud.

3). **Zonele temperate** sunt, iarăși două: una în emisferul boreal și alta în cel austral. Cea din emisferul

boreal se află coprinsă între cercul polar de Nord și tropicul Cancerului, și cea din emisferul austral între cercul polar de Sud și tropicul Capricornului.

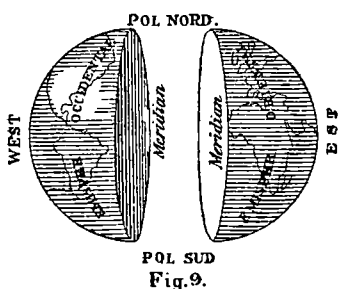

Meridiane

Longitudine și latitudine geografică.

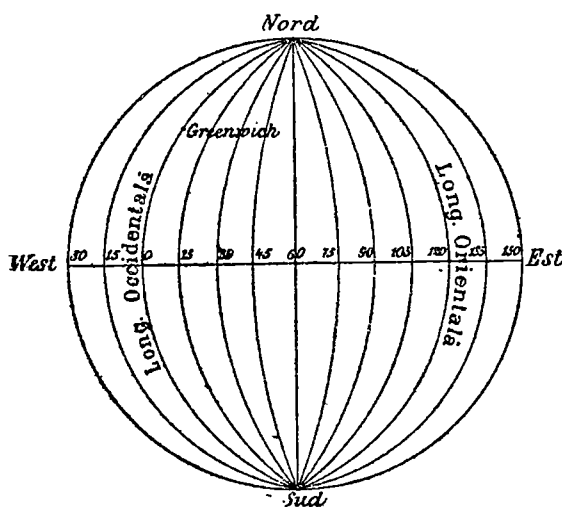
Meridianele sunt alte cercuri cari înconjură pământul, trecând prin cei doi poli. Ele taie perpendicular atât ecuatorul; cât și toate cele alte paralele.

Toate meridianele sunt egale.

Primul meridian taie (ca și cele altele în genere) pământul în două părți egale, cari se numesc emisfere; Emisfera *Orientală* (cel despre răsărit) și *Occidentală* (cel despre apus).

Dacă voim a măsura o țară de la un meridian la altul, se zice că o măsurăm în lung; iar dacă o măsurăm de la o paralelă la alta, se zice atunci că o măsurăm în lat. Așa dar avem două feluri de măsurători: *Longitudine* și *latitudine*.

Longitudinea se măsoară plecând de la primul meridian și se împarte în *Orientală* (spre dreapta) și *Occidentală* (spre stânga).

Latitudinea se măsoară plecând de la ecuator către cei doi poli și este iar de două feluri: *boreală* sau de Nord, adică de la ecuator până la polul Nord, și *australă* sau de Sud, adică de la ecuator până la polul Sud.

Mișcările pământului

Mișcarea de rotațiune. Ziua și noaptea. — Pământul se învârteste împrejurul axei sale. Timpul ce întrebuințează pământul ca să se învârtască odată împrejurul acestei axe, este de 24 ore. Această mișcare se numește mișcarea de *rotațiune*.

Jumătate din acest timp formează ziua; iar cea l'altă jumătate formează noaptea.

Când ne sculăm dimineața observăm că soarele răsare dintr'o parte a cerului, ca și când ar eși din pământ și că, încetul cu încetul se ridică în sus pe bolta cerească. De la mijlocul zilei el începe a scobori iarăși puțin câte puțin; iar spre seară îl vedem dispărând pe la partea opusă.

Această mișcare a soarelui este numai o părere, căci în realitate pământul se învârteste împrejurul axei sale, pe când soarele stă pe loc; iar ceea ce ne face să credem că soarele umblă pe cer, este tocmai această mișcare de rotațiune a pământului.

Ca să dovedim aceasta e destul să ne uităm pe ferestra unui vagon, când călătorim cu drumul de fier și vom observa că toate obiectele (case, arbori, etc.), ce vom întâlni în calea noastră, vor părea că se mișcă în partea opusă aceleia ce urmează trenul. Aceasta este iarăși o părere, căci, dacă trenul ar sta pe loc, am vedea că și arborii rămân pe loc. Părerea deci este că arborii fug înapoi, dar dacă judecăm puțin, vedem că în realitate noi fugim înainte.

Același lucru se petrece și cu închipuita mișcare a soarelui. Ni se pare că el aleargă pe bolta cerească, numai pentru că pământul se mișcă împrejurul axei sale.

Mișcarea de revoluțiune

An. Ano-timpuri. Lungimea zilelor.

Pe când pământul se învârtiște împrejurul axei sale, el face în același timp și un mare ocol împrejurul soarelui. Timpul ce întrebuintează pământul, spre a face acest mare ocol este de 365 zile și aproape 6 ore.

Acest timp formează *anul*, ceea ce însemnează că mișcarea pământului împrejurul soarelui, adică mișcarea de revoluțiune, după cum se mai numește, se face în timp de un an.

Anul se împarte în două-spre-zece luni, care înnumără fie care câte 30 sau 31 de zile, afară de Februarie, care este de 28 zile. ¹⁾

După gradul de căldură ce suferim, anul se împarte în patru *anotimpuri*, fie-care câte trei luni. Acestea sunt :

Primă-vara : Martie, Aprilie și Maiu ;

Vara : Iunie, Iulie și August ;

Toamna : Septembrie, Octombrie și Noembrie ;

Iarna : Decembrie, Ianuarie și Februarie.

Dintr'o cauză, pe care o vom cunoaște mai târziu, iarna zilele sunt foarte scurte și nopțile foarte lungi, pe când vara din contră nopțile sunt foarte scurte și zilele foarte lungi.

Numai primăvara și toamna, când încep fie-care din aceste anotimpuri, zilele sunt egale cu nopțile.

Corpurile cerești

Bolta albastră. care ne înconjoară de toate părțile și care este luminată ziua de soare și noaptea de lună și de stele, se numește *cer*.

¹⁾ Ea fie-care patru ani se întâmplă câte un an bisexsil. Atunci luna Februarie are 29 zile.

Stele fixe. În timpul nopții se văd pe cer o mulțime de puncte luminoase cari se numesc stele. Aceste stele nu sunt alt-ceva de cât niște corpuri cerești. Aceste stele sunt unele cu mult mai mari de cât pământul nostru și au lumina lor proprie, pe când pământul nostru o primește pe a sa de la soare. Ori de câte ori vom privi pe bolta cerească aceste stele, ele se vor vedea în același loc. De aceea se numesc stele *fixe* și sunt foarte depărtate de noi.

Planete. Printre acestea se observă pe cer alte stele, care nu sunt fixe, pentru că le vedem luminând, când într'un loc când într'altul. Acestea din urmă se numesc *planete*. Planeteii sunt în număr de opt. Pământul pe care locuim este și el un planet.

Acești opt planeteii se învârtesc împrejurul soarelui, iar ocolurile ce fac împrejurul său, sunt cu atât mai mari, cu cât sunt mai depărtate.

Planeta cea mai apropiată de soare se cheamă *Mercur*. După el vine *Venera*; apoi *Pământul*, pe care locuim și pe urmă, din ce în ce mai depărtate, *Joe*, *Saturn*, *Uran* și *Neptun*.

Toate aceste planete primesc lumina de la soare.

Sateliții. Împrejurul unora din cele opt planete se învârtesc câte una, două sau mai multe stele mici, cari se numesc sateliți.

Pământul are un singur satelit, care este *Luna*. Marte are doi sateliți, sau două luni; Joe are patru; Saturn opt; Uran patru și Neptun unul. Mercur și Venera n'au sateliți.

Soarele. Soarele, care ne luminează și ne trimete căldura în timpul zilei, este cu mult mai mare de cât cei opt planeteii, care se învârtesc împrejurul său

Dimpreună cu cei opt planeteii și cu sateliții lor

soarele formează aceia ce se numește *sistemul solar*. (sau sistemul planetar).

Comeții. Se observă une-orî pe cer câte o stea. care trage după dânsa o coadă luminoasă. Aceste stele se numesc comeți. Comeții se vîd numai cât-va timp și pe urmă dispar, spre a nu mai apare de cât după câți-va anî. Unii comeți nu se întorc de cât după o sută și mai bine de anî. (Vezi planșa No. 1 din Atlasul manual).

Luna. Satelitul pămîntului, este *luna*. Ca și cei l'alți sateliți și planete, ea primește lumina de la soare.

Luna este mult mai mică de cât pămîntul. Ea se învîrtește împrejurul pămîntului în timp de 27 zile.

Dintre toate corpurile cerești luna este cea mai apropiată de pămînt.

După diferitele pozițiuni ce luna ocupă între pămînt și soare, ea ni se prezintă sub diferite forme, pe care le numim *faze*.

Ast-fel, une orî îi vedem toată suprafața luminată; atunci se zice *lună plină*; alte orî numai jumătate-fața luminată și alte orî partea luminată are forma unei seceri.

Cînd e luminată numai pe jumătate se chiamă *primul* și *ultimul pătrar*.

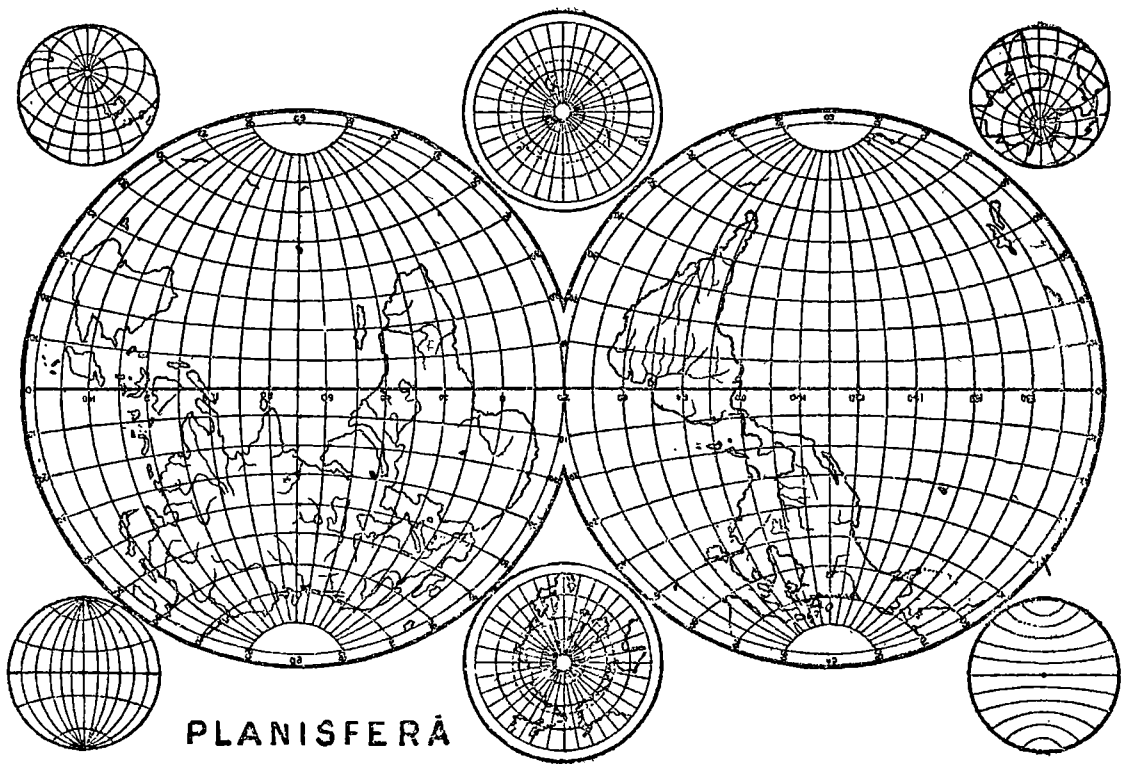
Eclips e

În mișcările lor împrejurul soarelui, atît luna cât și pămîntul ajung câte o dată, de se pun în linie dreaptă.

Cînd, fiind în linie dreaptă, se întîmplă ca pămîntul să fie între soare și lună, atunci luna se întunecă, pentru că pămîntul împiedică lumina soarelui ca să ajungă la lună.

În acest cas avem o *eclipsă de lună*.

Dacă se întîmplă din contra ca luna să fie între pămînt și soare, atunci luna întunecă soarele, pentru că

PLANISFERĂ

împiedică lumina soarelui de a ajunge până la pământ.

În acest caz avem o *ecipsă de soare*.

Eclipsele de lună sunt *totale* sau *parțiale*. Sunt totale, atunci când se întunecă întreaga suprafață a lunii și parțiale, când se întunecă numai o parte din lună.

Eclipsele de soare sunt iarăși *totale* sau, cum le mai zice, *inelare*, atunci când luna, aflându-se tocmai în dreptul soarelui, îi acoperă centrul, lăsând luminată numai marginea, întocmai ca un inel luminos; iar *parțiale*, atunci când numai o parte din soare este întunecată.

SUPRAFAȚA PĂMĂNTULUI

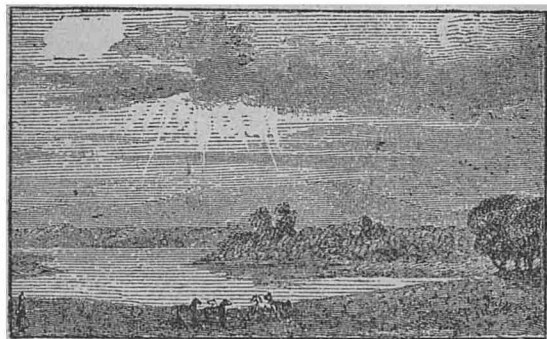
Impărțirea suprafaței pământului

Suprafața pământului este formată din două părți diferite: Uscat și apă.

Partea uscatului este mai mică de cât aceea a apei, pentru că oceanele și mările ocupă aproape trei sferturi din întreaga suprafață, iar pământul numai un sfert.

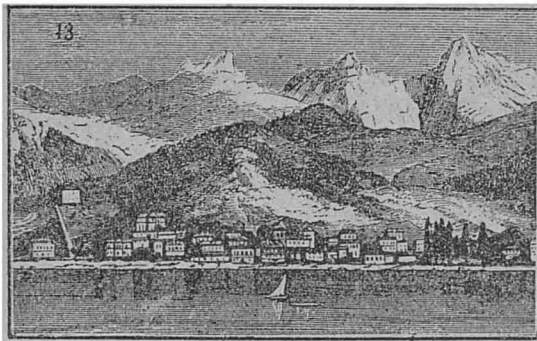
Uscatul. Suprafața uscatului nu este aceiași pretutindeni. Ea prezintă munți, văi, câmpii, etc.

Când un loc este neted, fără dealuri și văi, atunci se numește o *Câmpie*.

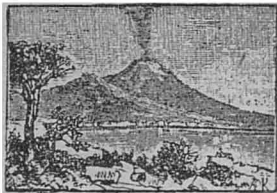
Unele câmpii sunt acoperite cu nisipuri; acestea se numesc *pustiî*.

O ridicătură de pământ pietros se chiamă *Munte*. Mai mulți munți formează un lanț de munți.

Sunt uni
munți cari
nu se sfâr-
șesc nici prin
o coamă nici
prin virfuri,
dar printr'un
șes întins.
Acest șes sau
câmpie înal-
tă se chiamă
platou.

Vulcanii sunt niște crăpături ale coajei pământestei, pe unde ese foc, lavă (minerale topite), stabilind asto comunicație între mineralele care ard în interiorul pământului, și atmosferă.

Din cauza grămădirei materiilor ce es prin gura vulcanului, ei au forma unor munți.

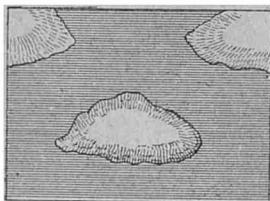
Se găsesc vulcani și prin munți. Uni vulcani aruncă apă fiartă. Aceștia se numește *Geiser*.

Ridicăturile de pământ mai mici se numesc dealuri.

Atât dealurile cât și munții se despart prin văi adânci, pe unde curg de ordinar apele.

Când o țară este brăzdată de munți se numește țară muntoasă.

În interiorul oceanelor se găsesc de asemenea întinderi mari de uscat; acestea, fiind înconjurată de toate părțile cu apă, se numesc *insule*.

Insulă
Fig 17.

Peninsulă se numește o bucată de pământ uscat, care înaintează în mare. Adese ori

vedem peninsule, cari sfârșesc în mare printr'un vîrf. Acest vîrf se numește *cap* sau *promonotoriu*.

Unele peninsule se leagă cu restul uscatului printr'o limbă subțire de pămînt, care se chiamă *istmu*.

Intreaga suprafață a uscatului, adică cea formată din munți, câmpii, dealuri și văi, etc., coprinde trei mari *continente*;

1). Continentul *vechiu*, care coprinde *Europa*, *Asia* și *Africa*.

2). Continentul *american*, care coprinde *America de Nord* și cea de *Sud*.

3). Continentul numit *Oceania*, compusă din *Australia* și toate insulele din Pacific.

Impărțirea apei

Suprafața apei, care coprinde cea mai mare parte din supra-fața globului, se împarte în cinci mari diviziuni, numite *oceane*.

Acestea sunt:

1). Oceanul *Atlant c*, între *Europa* și *Africa*, de o parte și cele două Americi de alta.

2). Oceanul *Pac f c*, care este cel mai mare, se află coprins între cele două Americi, de o parte, *Asia* și *Oceania* de alta.

3). Oceanul *Indian*, coprins între *Africa*, *Asia* și *Oceania*.

4). Oceanul *Înghetăt de Nord*, așezat împrejurul polului Nord.

5). Oceanul *Înghetăt de Sud*, așezat împrejurul polului Sud.

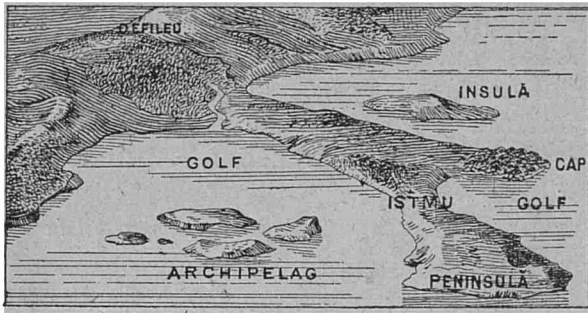

Fig. 18.

le care sunt niște întinderi mai mici de apă din mare, înaintate în uscat.

Oceanul formează, *Mărie*, care udă de ordin ar marginile țărilor. Aceste mări formează la rândul lor *Golful*

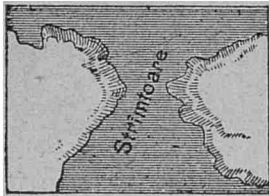

Fig. 19.

Mările se leagă între ele prin niște scurgere de apă, între două uscaturi, care se chiamă *Strâmtoare sau Canaluri*.

Toate mările și oceanele constituiesc aceea ce numește apa stătătoare a globului.

Pe continente se găsesc alt-fel de ape. care se prezintă sub formă de *fluvii și râuri*.

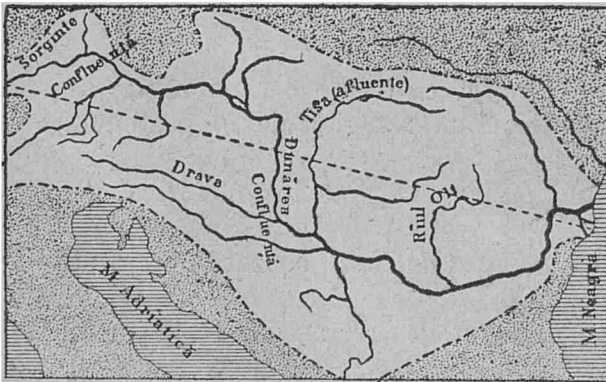

Fig. 20.

Acestea sunt ape curgătoare sau mergătoare.

Fluviile sunt niște cursuri de apă, cari p'eaică mai de ordin din munte și se scurg

printr'o vale, care desparte două șiruri de munți.

Basinul unui fluviu se numește tot locul ce ocupă fluviul dimpreună cu afluenții săi.

În calea sa fluviul se îmbină cu alte cursuri de apă, și toate împreună, unite apoi într'o singură *albie*, merg de se varsă într'o mare sau într'un ocean.

Locul de unde pleacă un curs de apă se numește *izvor*, *sorginte*, sau origine. Locul unde se varsă în mare sau în ocean, se chiamă *gură* sau *deltă*; iar locurile pe unde se îmbină cu cele alte râuri se numesc *confluențe*.

Râurile mai mici, cari se varsă într'un fluviu, se numesc *afluenții* acestuia.

Lacurile sunt niște grămădiri de apă, înconjurată de uscat. Ele se formează, fie din apele unui fluviu sau rîu, fie din ploae.

Apa de mare este sărată și amară.

Apa de fluviu sau rîu este dulce.

Unele lacuri conțin apă dulce iar altele apă sărată și amară.

LOCUITORII PĂMĂNTULUI

RASELE UMANE

Pământul este acoperit cu o mulțime de creaturi de tot felul. Cea mai inteligentă și cea mai perfecționată din toate este omul.

Oamenii sunt răspândiți pe toată suprafața globului în număr de peste un miliard patru sute milioane suflete. Ei se împart în cinci mari rase :

1). *Rasa albă* caucasiană. Oamenii cari țin de această rasă locuiesc prin Europa, Vestul Asiei, Nordul Africei prin America și Australia. Sunt cei mai frumoși și cei mai deștepți din toate rasele.

2). *Rasa galbenă* (mongolică) locuiește prin centrul și Estul Asiei. Oamenii din această rasă au culoarea feței galbenă, părul rar, nasul turtit și ochii depărtați și oblici.

3). *Rasa roșie* (americană). Oamenii din această rasă au culoarea pielii arămie, părul stufos, nasul european. Ei trăiesc prin America.

4). *Rasa neagră*. Oamenii cari țin de această rasă sunt negrii la față; ei au părul creț și lănos, buzele mari. Locuiesc prin Africa și Oceania.

Sunt cei mai urîți și cei mai sălbateci. Ei se numesc și *Negrii*.

5) *Rasa brună*. Această rasă este formată din amestecul raselor albă și galbenă cu rasa

neagră. Oamenii din această rasă locuiesc prin Nord-Estul Africei, Sudul Asiei și Nordul Oceaniei. (Malaeisia).

Religiuni

Oamenii se mai deosebesc și după credințele lor religioase. O parte dintr'ânșii cred într'un singur Dumnezeu. Aceștia sunt *monoteiștii* și se împart în trei categorii.

1) *Creștinii*, împărțiți și ei în ortodoxi, catolici și protestanți.

2) *Mahomedanii*, cari cred în profetul Mahomed.

3) *Mosaicii*, adică Ebreii, cari cred în Moise.

Alții cred în mai multe zeități, cum sunt Brahmanii, Budhiștii (Indii, Chinezii etc). Aceștia se chiamă *politeiști*.

Alții încă și mai înapoiați în cultură se închină la soare, stele și chiar la diferite obiecte.

Din punctul de vedere al cunoștințelor, omenirea se împarte în trei categorii :

1) *Oamenii civilizați*, aceia cari au format state, au școli, fac industrie și comerț.

2) *Oamenii nomazi*, aceia cari trăesc prin stepe, păzind turme de animale și rătăcesc dintr'un loc într'altul, căutând pășuni și adăpost.

3) *Oamenii sălbatici*, sunt aceia cari trăesc prin păduri, luptându-se cu animalele sălbatică și nutrindu-se cu ierburi. In această categorie intră și cea mai mare parte din popoarele negre din interiorul Africei, cari, de și nu trăesc pretutindenă prin păduri, nu se pot considera totuși de cât tot ca sălbatici.

Oamenii civilizați s'au format în *state* sau *țări*.

Statele sau *țările* sunt niște întinderi de pământ, mai mari sau mai mici, unde locuște un număr oare care de oameni, cari vorbesc aceeași limbă (cu oarecari excepții) și au un singur guvern.

Statele sunt de două feluri; *Monarchice* și *Republicane*. Cele monarchice sunt guvernate de un singur om, care poartă titlul de împărat, rege sau principe.

Monarchii au dreptul la domnie toată viața lor; iar urmașii lor îi înlocuesc după moarte.

Republicele sunt guvernate de câte un președinte ales de popor pe un timp de mai mulți ani.

Notă.—Acest din urmă capitol nu figurează în programul oficial, cu toate astea subscrisul este încredințat de utilitatea lui ca o primă noțiune etnografică, noțiune menită a se desvolta mai târziu. De alt-fel domnii institutorii sau învățătorii vor uza de dânsul, daca vor găsi că e nevoie.

E U R O P A

Situație. Imprejurul țării Românești se află mai multe alte țări mai mari și mai mici, cari poartă diferite numiri.

Toate aceste țări alcătuiesc un continent ce se chiamă **Europa**.

Acest continent se întinde spre Nord până la oceanul înghețat; spre West până la oceanul Atlantic; spre Sud până la marea Mediterană; iar spre Est până la marea Caspică, fluviul Ural și munții Urali.

Mări. Oceanul înghețat împinge apele sale la Nordul Rusiei și formează marea **Albă**. Oceanul Atlantic formează pe toate cele alte mări, care udă țărmii Europei.

La Nord el formează mai întâi marea **Baltică**, apoi marea **Nordului**, canalul la **Manș** (Manche) și marea **Irlandei**. In partea de West a continentului el formează pe marele golf al **Gasconiei**; iar la Sud pe **Mediterana**, cu care se leagă prin strâmtoarea Gibraltar.

Această mare udă toate țările din Sudul Europei, și formează la rândul ei marea **Tireniană**, **Adriatică**, **Ionică**, **Archipelagul**, marea de **Marmara**, marea **Neagră** și marea de **Azof**. Spre Est de marea de Azof, la limita despre Asia, se află marea **Caspică**, care nu se leagă cu nici un ocean.

Golfuri. Mai fie-care din aceste mări formează mai multe golfuri. Ast-fel sunt golfurile **Botnic**, **Finlandic** și

Riga, formate de marea Baltică; golfurile *Vash* și *Tamisa*, formaté de marea Nordului; golfurile *Valența*, *Lion* și *Genua*, de marea Mediterană; golful de *Lepante* de marea Ionică; golfurile *Nauplia*, *Egina* și *Salonic*, de Archipelag, precum și altele mai mici.

Strîmtori. Mările se leagă iarăși între ele prin următoarele strîmtori: *Scager-rak*, *Categat* și *Sundul* împreună cu *Beltul mare* și *mic*, care leagă marea Baltică cu marea Nordului; pasul de *Cale* (Calais), care leagă marea Nordului cu canalul la Manș; strîmtoarea *Gibraltar*, care leagă marea Mediterană cu oceanul Atlantic; strîmtoarea *Bonifac o* dintre Corsica și Sardinia; *Messina*, care leagă marea Tireniană cu marea Ionică; canalul *Otranto*, care leagă marea Ionică cu Adriatica; *Dardanelele*, care leagă Archipelagul cu marea de Marmara; *Bosforul*, care leagă marea de Marmara cu marea Neagră și în fine strîmtoarea *Kerciu*, care leagă marea Neagră cu marea de Azot

Insule. Prin aceste mări se află insulele *Daneze* între marea Baltică și marea Nordului; insulele *Britanice*, între marea Nordului și oceanul Atlantic; marea insulă *islanda* în oceanul înghețat; *Balearele*, *Corsica* și *Sicilia* în marea Mediterană; insulele *Jonice*, în marea Ionică; *Cicladele* și *Negroponte*, în Archipelag

Peninsule. Europa prezintă apelor oceanului peninsulele *Scandinavică* și *Daneză* la Nord, apoi pe cea *Iberică*, *italică* și *Balcanică* spre Sud.

Capuri. Peninsula Scandinavică trimite spre Nord, în oceanul înghețat capul *Nord*, (format de insula Magerö) și capul *Lindesnes*, spre Sud. Afară de acestea se mai găsesc capurile *St. Matei* la Franța; *Finister St. Vicenț* și *Tarifa*, la peninsula Iberică; *Spartivento* la Italia și *Matapan*, la Grecia.

Munți. Din acest punct de vedere Europa se poate împărți în două: Partea de Nord Est, care este o

câmpie întinsă și partea opusă, adică cea de Sud-West, care este mai pretutindenți muntoasă.

☞ Lanțurile de munți cele mai mari sunt cele următoare:

Pirinei, în Spania; *Geveni*, în Franța; *Alpii*, cari sunt cei mai înalți la Nordul Italiei; *Apenini*, în Italia; *Vosgi* și *Pădurea Neagră* în Germania; *Pătratul Boem*, în Austria; *Carpiții* între Austria și România; *Dofriniți* în Scandinavia; *Grampiani* în Anglia; *Balcanii* și *Pindul*, în peninsula balcanică.

La marginele Rusiei despre Asia se află munții *Ural* și *Caucas* ¹⁾.

Fluvii De pirn acești munți isvorăsc mai multe fluvii, cari duc apele lor prin diferitele mări ce înconjură Europa.

Peciora, care merge în oceanul înghețat; *Mezen*, *Dwina* și *Onega*, cari merg în marea Albă; *Neva*, *Wistula* și *Oder*, cari merg în marea Baltică; *Elba*, *Wesser*, *Rinul*, *Meusa* și *Tamisa*, cari merg în marea Mordului.

Sena, care udă Parisul și merge în canalul la Manș.

Loar și *Garon* cari merg în golful Gasconiei; *Duro*, *Taho*, *Guadiana*, și *Guadalchivir*, cari merg în oceanul Atlantic.

Ebrul, *Ronul* și *Tibcu*, care merg înm area Mediterană; *Padul* sau *Po*, care merge în Adriatica.

Struma *Vardarul* și *Marița* în Archipelag; *Dunărea* care vine din Germania, trece prin Austria și România și care dimpreună cu *Nistrul* și *Niprul*, merg în marea Neagră.

1) I stitutorul va face charia Europei la tabla neagră și în ea va nota pe rând, mările, golfurile, strimtorile, insulele, peninsulele și capurile indicate în text; iar elevii vor face exerciții suficiente acasă spre a spune lecția, făcând din memori același lucru.

☞ In interiorul conturului Europei institutorul sau învățătorul va aduce cu creta la tablă munții cu linii groase, iară fluviile cu linii subțiri și cotite.

Donul, care merge în marea de Azof. *Volga* și *Uralul*, care face o parte din marginea Rusiei despre Asia, care merg în marea Caspică.

Lacuri. În Rusia se găsesc între altele multe, patru lacuri mari: *Onega*, *Ladoga*, *Ilmen* și *Peypus*.

În Scandinavia; se află lacurile *Wenern*, *Wettern* și *Melar*

În Elveția: *Constanța*, *Geneva*, *Zurich* și altele mai mici.

Lacurile *Como*, *Garda Maggiore* etc. se află în munții Alpi la Nordul Italiei.

Lacul *Balaton* se află în Ungaria.

Lacurile *Ochrida* și *Scutari* se găsesc în Turcia.

CLIMA ¹⁾

În partea de Nord a Europei este un frig așa de mare, în cât apele oceanului rămân înghețate mai tot timpul anului. Prin centru clima Europei este ceva mai temperată; iar la Sud este caldă. Clima după țermit Mediteranei este una din cele mai plăcute-dupe Glob.

Productele naturale

În partea de Nord, din cauza frigului aproape veșnic, Europa nu produce mai nimic. Mai spre Sud începe să se producă pădurile, mai cu seamă prin Scandinavia și Rusia, unde sunt foarte întinse.

În restul Europei se produc cerealele, mai cu seamă prin România și Rusia, pe unde pământul este foarte bun. Vița se cultivă prin toată Europa, afară de țările de la Nord.

¹⁾ Institutorul va explica elevilor ce înseamnă cuvântul Climă.

Ca vegetale se mai produce rapița și hămeiul, apoi tutunul și tot felul de legume și arbori.

Pe la Sud se produce puțin orez, foarte mulți măslini, lămâi și portocali.

Dintre animale se produc boi, cai, oi, vaci, capre, porci, așini, catări și bivoli.

Cei mai buni cai și boi sunt cei din Anglia, Franța și Rusia.

Se deosebesc de asemenea vacile de Olanda și de Elveția, și oile merinos din Spania și Portugalia. Se cultivă albinele și gândacii de Mătase.

Catirii nu se găsesc de cât prin regiunile muntoase din sudul Europei.

Europa este foarte bogată în minerale. Se scoate din pământ foarte mult fier și cărbuni, apoi aramă, mercuriu, și zinc. Aurul se găsește prin Rusia și Transilvania.

Prin câte-va din țările europene industria este foarte întinsă. Țara cea mai industrială din toate este Anglia, care produce tot felul de țesături, fierării, mașini și altele. După Anglia vine numai de cât Franța și Elveția; apoi Belgia și Germania; apoi Austria, Rusia și în urmă Italia, România și altele. Țările unde mai nu se află industrie sunt cele aflătoare în peninsula Balcanică.

Notă. — Cu sfârșirea lecțiilor din acest trimestru, se va repeta exercițiul la tabla neagră a chartei fizice a Europei. Elevii vor trebui să o deseneze din memorie. Numai când un elev va putea executa harta cu toate accidentele fizice, se va considera că a priceput lecțiunea.

TRIMESTRUL II

IMPARȚIREA EUROPEI ÎN STATE

Popoarele și statele Europei.

Popoarele cari locuiesc în Europa țin toate de rasa albă. Ele se împarte în:

Latin, Teuton, Slav, Elen și Finez.

Popoarele latine sunt: Francezii, Spaniolii, Portugezii, Italianii, Românii, parte din Belgienii (Valonii) și Elvețienii despre West și Sud.

Popoarele teutone sunt: Germanii și Austriacii, Englezii, Danezii, Scandinaviii, Olandezii, o parte din Belgienii (Flamanzii) și Elvețienii de la Nord și Est.

Popoarele slave sunt; Sârbii, Rușii, Polonezii, Bulgarii și toate semințiile slave din Austro-Ungaria.

Elenii sunt reprezentați prin Grecii; iar popoarele fineze sunt *Finezii* propriu zis și din Rusia, Unguri și Turcii.

Pe lângă aceste ginți se mai adaogă și cea semitică, de care țin *Ebreii*, răspândiți mai pretutindeni.

Toate aceste popoare practică trei religii: *Cristianismul*, împărțit în *ortodoxi*, *catolici* și *protestanți*; *Mahometanismul* practicat de Turci și *Mozaismul* de Ebrei.

Statele Europei sunt compuse din:

a) Patru imperii

Germania cu cap. Berlin	Turcia cu cap. Constantinopol
Rusia „ „ St. Petersburg	Austria „ „ Viena

b) Două-spre-zece regate

Anglia cu cap. Londra	România cu cap. București
Belgia „ „ Bruxelles	Serbia „ „ Belgrad
Olanda „ „ Haga	Spania „ „ Madrid
Danemarca „ „ Copenhaga	Portugalia „ „ Lisabona
Suedia „ „ Stokholm	Italia „ „ Roma
Norvegia „ „ Christiania	Grecia „ „ Atena

c) două republici

Franța cu cap. Paris	Elveția cu cap. Berna
----------------------	-----------------------

d) Două principate

Bulgaria cu cap. Sofia	Munte-negru cu cap. Cetinie
------------------------	-----------------------------

ȚĂRILE EUROPEI

AUSTRO-UNGARIA

(Imperiu)

Se mărginește la Nord cu Germania; — la Est cu Rusia și România; — la Sud cu Serbia, Turcia, Munte-negru și Adriatică: — la West cu Italia și Elveția până la lacul Constanța.

În partea de West Austria este acoperită de munți Alpii orientali; în partea de Nord de *Quadrilaterul boemian*; în cea Est de lanțul *Carpaților*; iar la Sud-West de *Alpii Dinarici* și de ramurile occidentale ale *Balkanilor*.

Un singur fluviu important udă Austro-Ungaria de-a lungul său. Acesta este *Dunărea*, care vine din

Germania, intră în Austria pe la Passau, trece pe lângă Viena și ese din țară pe la Porțile de fier. El primește mai mulți afluenți, printre care se deosebesc *Sava* și *Drava* pe dreapta și *Tisa* pe stânga.

Popoarele care locuiesc Austro-Angaria aparțin la mai multe familii ale rasei albe.

Ast-fel, la Nord sunt *Slavii* (Boemii, Cehii, Moravii și Polonezii). În centru sunt Germanii (Austriicii), Finnezii (Maghiarii sau Ungurii) și *Latinii*, (Românii). La Sud-West *Latinii* (Italianii) și la Sud tot *Slavii* (Bosniacii, Croați, Esclavonii, Sârbii etc.),

Toate aceste popoare alcătuiesc două state; *imperiul* Austriac în partea de West și *Regatul Ungariei* în cea de Est. Ambele sunt guvernate de un singur monarch, care este în același timp împăratul Austriei și regele Ungariei.

Populațiunea totală este de 42 milioane dintre care peste 25,000,000 catolici; iar restul protestanți și o bună parte ortodocși și alte religii.

Bogățiile Austro-Ungariei sunt multe și variate. Cerealele de tot felul se produc mai cu seamă prin câmpia Ungariei, prin Galiția, Boemia și Austria de jos. Se exploatează bogate mine de fier prin Stiria și Boemia.

Animalele se cresc pretutindeni, se deosebesc însă oile din Moravia.

Industria este întinsă. Se fabrică țesături prin orașele mari; postavuri, mai cu seamă la Brünn și diferite stoffe de mătase la Viena și prin alte orașe mari.

Fierul se fabrică mai cu seamă prin Stiria, Boemia și Austria. Se mai deosebesc industria zahărului, a berei și a conservelor de carne.

Viena (1.100,000 loc). Este capitala Imperiului. Situat pe Dunăre. Renumit pentru fabricile și pentru stabilimentele sale.

Buda-Pesta (450,000 loc) Tot pe Dunăre și anu-

me Buda pe dreapta și Pesta pe stânga. Este capitala Ungariei.

Praga (190.000 loc. Capitala Boemiei. Oraș industrios.

Lemberg (120.000 loc.) Capitala Galiției.

Triest (160.000 loc.) Primul și cel mai mare port al Austro-Ungariei pe Adriatica.

Comerțul Austro-Ungariei se face mai cu osebire cu țările din peninsula Balcanică și cu Levantul. Căile ferate pleacă din Viena și din Buda-Pesta. Ele brăzdează mai toată țara și ocupă o rețea de 25.000 kilometri.

R U S I A

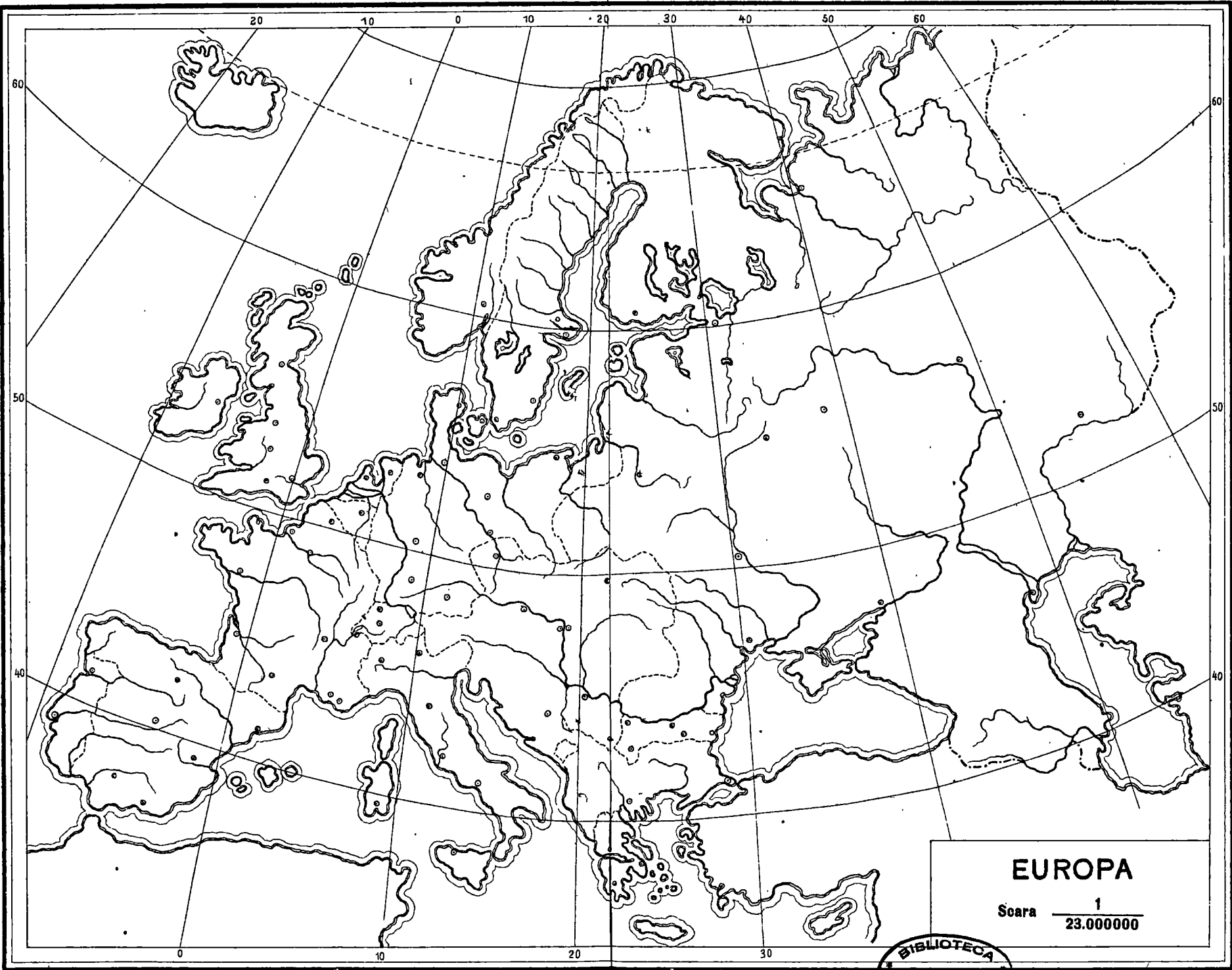
(Imperiū)

Imperiul rus ocupă el singur jumătate din Europa. La Nord se mărginește cu Oceanul Glacial, la Est cu munții și fluviul Ural și marea Caspică; la Sud cu munții Caucas și Marea Neagră; iar la West cu România, Austria, Germania, Marea Baltică și Suedia, de care se desparte prin fluviul Torneo.

Terenul acestui vast imperiu se prezintă sub forma unei câmpii întinsă, fără nici un munte, afară de câteva coline mici și întrerupte, cari o străbat cam prin mijloc de la Est spre West. Acestea sunt colinele *Polonier*, *platoul Waldai*, și altele. Nu sunt munți de cât la margini: *Uralii* spre Est și *Caucasul* spre Sud. Mai toate fluviile izvorăsc din micile coline. Ele se îndreptează, o parte spre Nord, cea l'altă spre Sud.

Cele cari se îndreptează spre Nord sunt:

Peciora, care merge în Oceanul Glacial: *Mezen*, *Dvina* și *Onega*, cari merg în marea Albă. *Neva*, fluviu scurt dar navigabil, se aruncă în golful Finlandic,

EUROPA

Scara $\frac{1}{23.000000}$

Elevii vor nota rîurile, munții, orașele, județele etc, după Atlasul manual.

după ce trece prin Petersburg. *Dvina* occidentală și *Niemenul*, cari se varsă tot în Baltica.

Cele care se îndreptează spre Sud sunt:

Nistrul, care vine din Carpați și *Niprul* din *Waldai*, se varsă în marea Neagră; *Donul*, în marea de Azov; *Wolga* care ese din *Waldai*, este cel mai mare fluviu din Europa și se aruncă în marea Caspică, lângă Astrahan. Apoi *Uralul*, care vine din munții *Urali*, se varsă tot în Caspica ceva mai la Est.

Rușii sunt toți de origină slavă. O parte însă din populația Rusiei are diferite alte origini.

Ast-fel, spre Est și spre Nord-West sunt Finezii, spre Sud-West Românii; apoi Kalmuci, Tătari etc; iar spre Nord, Laponii și Samoezii, cari sunt aproape sêlbateci. Religiunea dominantă este cea ortodoxă. Polonezii sunt catolici. Finlandezii protestanți.

Locuitorii de prin Sud-Est sunt mai toți musulmani; iar Samoezii idolatri.

Guvernul este monarhic absolut.

Populația Rusiei din Europa atinge țifra de 92 milioane locuitori.

Terenul Rusiei, în partea de Nord este mai tot timpul înghețat. Populația este rară, prin urmare nu se cultivă cereale. Mai la Sud începe zona pădurilor, care ocupă întinderi mari. Tocmai în centru se cultivă cereale, dar în cantități considerabile. Spre Sud se întind renumitele stepe cu iarbă, unde pasc numeroase turme de animale, mai cu seamă cai.

Rusia este bogată în minerale. Se exportează carbunii și fierul, apoi marmura prin Urali.

Prin acești munți se mai exploatează aurul, argintul și platina.

Industria se dezvoltă pe zi ce merge.

St. Peterzburg (860,000 loc.) Situat pe *Newa*, este

capitala imperiului. Oraș de construcție nouă, însemnat prin edificiile și industria sa.

Moscua (750 000 loc.) Situat în centrul Rusiei. Vechia capitală a Rusiei. Aci se încoronează împărații.

Astrahan (70.000 loc.) La gura Wolgei, renumit pentru pieile de Astrahan.

Odesa (240.000 loc.) Cel mai mare port al Rusiei; situat pe marea-Neagră. Pe aci se exportă toate cerealele Rusiei.

Varșovia (450.000 loc.) Capitala Poloniei. Oraș important pe Vistula.

Oremburg, punct de trecere în Siberia.

Kiev (166,000 loc.) Pe Nipru, capitala Rușilor înainte de Moscua.

Comerțul Rusiei ia o dezvoltare care se mărește pe zi ce merge. Cerealele sale se exportă în toată Europa, iar țesăturile de lână și de bumbac nu întâmpină concurență în Turchestan.

Moscua este centrul căilor ferate din Rusia. De aci pleacă linii de drum de fier spre Petersburg și de aci prin Finlanda; apoi spre Baltica, Varșovia, Brodi, Odesa, Taganrog, Vladicaucas și Orenburg. Aceste linii ocupă deja o întindere de aproape 27,000 Kilometri.

Rusia stăpânește Siberia, Turanul și Transcaucasia în Asia.

TURCIA

Imperiul

Acest imperiu, care altă dată ocupa întreaga peninsulă Balcanică, s'a înjumătățit aproape prin tractatul de la Berlin. Se mărginește la Nord cu Muntenegru, Austro-Ungaria, Sârbia și Bulgaria; la Est cu marea Neagră și Marmara; la Sud cu Arhipelagul și Grecia și la West cu Adriatica.

Turcia este brăzdată la Nord de munții *Balkanii*, iar la West de *Pindul*.

Este udată de mai multe fluvii importante ca *Marița*, *Struma* și *Vardarul*, care se aruncă în Archipelag.

Turcii sunt de origină turco-fineză. Populația totală abia trece de 4 milioane loc., dintre cari Turcii propriu ziși, numai 3 milioane; iar restul sunt Albanezi, Greci, Bulgari, Români (Macedoneni,) Armeni etc. Religioniile se deosibesc întocmai ca și naționalitățile.

Bogățiile Turciei sunt nenumărate, dar prea puțin căutate. Se cultivă cereale, abia atât cât trebuie pentru consumațiune. Se deosibește creșterea oilor și caprelor, precum și exploatarea carierelor de piatră și marmoră.

Constantinople (870,000 loc.) Capitala Turciei, este situat pe Bosfor și neîntrecut încă pe lume ca punct comercial și militar. *Salonic* (60,000 loc.) Port important pe Archipelag. *Adrianopol* (62.000 loc.) pe Marița. Este singurul oraș important din Turcia după Constantinopol.

O linie de drum de fier străbate Turcia de la frontiera Bulgariei, trece prin Filipopol, Andrianopol și se termină la Constantinopol. Alta pleacă din Salonic și merge spre Nord prin Uschiub până la Mitrovița.

G R E C I A

Regat

Este situată la Sudul peninsulei balcanice. Se mărginește la Nord cu Turcia, la Est cu Archipelagul, și la West cu Marea Ionică. Se compune din *Grecia peninsulară* și din insulele *Ionice* și *Cicladele*.

Grecia este o țară muntoasă, acoperită, mai pe toate părțile, cu ramurile munților *Pindului*.

Fluviile sale sunt mici și de mică importanță. Se

decsibesc printre altele *Aspropotamul*, care dă în marea *Ionică* și *Salembria*, care se varsă în *Archipelag*.

Grecii sunt de origină *helenică*. Ei sunt toți de religie ortodoxă. Populația apropie țifra de 2 milioane locuitori.

În Grecia se produc cereale mai cu seamă prin Tesalia, dar foarte puține din cauză că țara e muntoasă. Se cresc animale, mai cu seamă capre și oi. Din pădurile Pindului se estrage valonea, care constituie o bogăție specială a Greciei. Se produc strugurii renumiți de Corint, precum și arbori fructiferi ca lămâiul, portocalul și mai cu seamă măslinul.

Marmora din Paros și Pantelic constituie de asemenea o băgăție pentru Grecia.

Atena (105,000 loc.). Este capitala Greciei. Port important pe golful de Egina. *Patras* (25,000 loc.) pe golful de Lepante; (*Syra* 21,000 loc.) în mijlocul Cicladelor (insula *Syra*), *Misolonghi*, *Larisa*, *Sparta* etc. sunt orașe renumite.

Grecia face un comerț întins cu toate țările din Europa. Are peste 900 de kilometri de căi ferate, ale căror puncte de plecare sunt Atena și portul Volo.

B U L G A R I A

Principat

Este coprinsă între Dunăre, marea Neagră, munții Balcani și riul Timoc. De la 1878 încoace acest ținut a devenit principat autonom sub suzeranitatea Turciei. Bulgarii sunt slavii și de religie ortodoxă. Populațiunea trece peste 3 milioane suflete.

Bogăția Bulgariei, constă în cereale și creșterea vitelor.

Capitala este *Sofia* (30,000 loc.). *Târnova* și *Șumla* orașe mai importante. *Plevna* renumită din timpul res-

boiului din 1877. *Rusciuk*, *Vidin* și *Silistra* porturi principale pe Dunăre. *Varna* port important pe marea Neagră.

Posedă un drum de fier de la *Rusciuk* la *Varna*, afară de linia cea mare, care străbate Bulgaria pe la *Sofia* și care conduce la *Constantinopol*.

S E R B I A

Regat

Este coprinsă între Dunăre, Sava și afluențele acestuia, *Drina*; *Balcani* care o desparte de Turcia și râul *Timok*, care o desparte de Bulgaria

Este udată prin mijloc de râul *Morava*.

Sârbia este regat. A devenit independentă după tratatul de la *Berlin* 1878. Sârbiî fac parte și ei din marea familie slavă și profesează religieuna ortodoxă. Populațiunea trece de 2 milioane loc. Ca și în Bulgaria bogăția Sârbiei constă în producțiunea cerealelor și în creșterea vitelor.

Belgrad (36,000 loc.). Capitala Sârbiei. Este situat la confluența Dunărei cu Sava. *Niș* oraș important. *Semendria* pe Dunăre. *Negotin* renumit pentru vinurile sale.

Drumul de fier de la *Belgrad* trece pe la *Niș* și intră în Bulgaria pe la *Pirot*.

MUNTE-NEGRU

Principat

Este mărginit la Nord de Dalmația și Bosnia; la Est și Sud de Turcia, iar la West de marea Adriatică. Este acoperit de munți, din care cauză cursurile de apă sunt mici.

Muntenegrenii sunt toți de origină slavă și de religieune ortodoxă, afară de vre-o câte-va mii de catolici

și musulmanî. Populația totală este de 236.000 loc. Munte-negru este un principat independent.

Bogăția sa constă în creșterea vitelor și în specială a albinelor. Se cultivă și vița.

Bosnia și Herzegovina. Care ocupă partea de Nord-West a peninsulei balcanice, sunt două provincii populate de Slavî, cari au trecut sub Austria tot în urma tractatului din 1878 de la Berlin. Capitala lor este *Serajevo*.

GERMANIA

Imperiă

Se mărginește la Nord cu marea Nordului, Danemarca și marea Baltică; la Est cu Rusia; la Sud cu Austro-Țngaria și Elveția și la West cu Franța, Belgia și Olanda.

În partea de Sud-West, Germania este brăzdată de munții *Pădurea Neagră*, de unde isvorăște Dunărea, *Jura German*, *Vosgi*, *Pădurea Turingiei* și altele; restul este o câmpie care se pierde în țărmurile mării.

Imperiul Germaniei este udat de cinci fluvii importante:

1) *Rinul*, care pleacă din Elveția, (muntele St. Gotard), intră în Germania pe la Basel, se strecoară printre munții *Vosgi* și *Pădurea Neagră* și trece apoi în Olanda pe la Nimega.

2) *Vesser*, care pleacă din pădurea Turingiei, udă la îmbucătură portul Brema și se aruncă în marea Nordului.

3) *Elba*, care pleacă din Boemia, străbate munții *Metalici* și se aruncă tot în marea Nordului, lângă portul Hamburg.

4) *Oder*, care pleacă din Silezia austriacă, curge

spre Nord și se varsă în Marea Baltică lângă portul Stettin.

5) *Vistula*, care pleacă din *Galizia* (Carpați), străbate Polonia rusească, intră apoi în teritoriul Germaniei și se aruncă în marea Baltică lângă portul Danzig.

Imperiul german s'a înființat la anul 1871, în urma victoriei ce a reușit în contra Francezilor. Astăzi el se compune din :

Patru regate și anume:

Prusia, cu capitala *Berlin*; *Bavaria*, cu capitala *München*; *Württemberg*, cu capitala *Stuttgard*; *Saxonia* cu capitala *Drezda*.

Șase mari ducate:

Baden, *Hessa*, *Sax-Weimar*, *Oldenburg*, *Meklemburg*, *Schw. rin* și *Meklemburg-Strelitz*.

Șapte principate:

Schwartzburg-Rudolfstadt, *Schwartzburg-Sonderhausen*, *Reuss* (mare și mic), *Lippe Detmold*, *Schaumburg-Lippe* și *Waldek*.

Provinciile luate de la Franța: *Alsacia* și *Lorena*.

Cele trei orașe libere: *Hamburg*, *Lubek* și *Brema*.

Toate aceste regate, mari ducate, ducate și principate alcătuiesc împreună imperiul german, a cărui capitală este Berlin.

Toți Germanii fac parte din familia teutonă. Ceii de la Sud sunt jumătate catolici, mai cu seamă prin Bavaria, pe când ceii despre Nord sunt mai toți protestanți.

Populația Germaniei apropie țifra de 47 milioane locuitori.

Pământul Germaniei este roditor și cultivat cu îngrijire. Partea de Nord-Est însă, vecină cu marea Baltică, este băltoasă, rece și neproductivă. Se cultivă cereale, mai cu seamă seară, apoi in, cânepă și foarte mulți cartofi. Se deosebesc vinurile după malurile

Rinului. Dintre animale se deosebesc între altele oile din Saxonia și Silezia și caii de Meclemburg.

Producțiunea minerală este bogată prin regiunea muntoasă și se exploatează mai pretutindenți.

Industria germană este întinsă și variată. Se fabrică mai tot felul de industrii, ca zahăr, bere și diferite industrii din lemn sau metal.

Berlin (1.500.000 loc.). Este capitala imperiului. Oraș frumos. Universități și alte școli speciale renumite. Reședința guvernului și a împăratului.

Breslau (300.000 loc.). Capitala Sileziei. Așezat pe Oder. Târg important.

Drezda (264.000 loc.). Capitala Saxoniei. Situată pe Elba. Renunită pentru stofele de mătase și pentru faimoasa sa galerie de tablouri.

München (300.000 loc.). Capitala Bavariei. Situat pe Isar, un afluent al Dunărei. Posedă ca și Drezda o frumoasă galerie de tablouri.

Hamburg (500.000 loc.). La gura Elbei. Cel mai mare port al Germaniei. Face comerț întins cu toată lumea.

Brema (130 000 loc.). La gura Vesperului. Al doilea port al Germaniei pe marea Nordului.

Lübeck, Stettin, Danzig, Königsberg, și altele sunt porturi importante pe marea Baltică.

Comerțul Germaniei este important. Centrul căilor ferate este *Berlinul*, de unde se desfac ramuri nenumărate, cari brăzdează toată Germania și în toate direcțiunile.

Germanii au colonii în Africa și Oceania.

Printre coloniile lor se deosebesc *Noua Guineea*, (partea de Nord), cu archipelagul *Noua Britanie, Marschal* etc., în Oceania și *Angra Pecuena*, cu ținuturile din *Camerun* și *Zanghebar*, în Africa.

BELGIA

Regat

Belgia este un mic regat mărginit la Nord de Olanda, la est de Germania, la Sud de Franța și la Nord de marea Nordului.

Suprafața teritorului belgian este compusă dintr'o câmpie, care, spre Mare, prezintă locuri mai joase chiar de cât apele Mărei. Pe aceste locuri, ca și în Olanda, terenul este apărat de Mare prin zăgazuri. Partea despre Sud însă este brăzdată de munții Ardeni.

Belgia este udată de două fluviu mari.

1) *Escautul*, care vine din Franța, străbate partea de West și se aruncă în Mare lângă orașul Anvers.

2) *Meusa*, care vine tot din Franța, străbate Belgia prin partea de Est și trece în Olanda pe la orașul Maestricht.

Belgiani sunt jumătate teutonă (flamanzii) și jumătate latină (Walonii). Limba oficială este cea franceză.

Populațiunea totală este aproape de 6 milioane loc. Cea mai mare parte sunt de religiunea catolică. Populațiunea Belgiei este cea mai deasă din Europa.

Terenul acestei țări este foarte roditor, afară de partea Sudică, unde este muntos. În afară de aceasta el este lucrat cu multă îngrijire.

Se produce mult grâu și alte cereale, apoi cartofi mulți, hameiu, sfeclă, tutun, rapiță și altele.

Prin munții Ardeni se exploatează mult fier, cărbuni și alte minerale, care se întrebuintează prin fabrici. Industria Belgiei este foarte dezvoltată. Printre cele mai importante se deosebesc: fabricarea mașinilor de tot felul, a bumbacului, postavurilor și mai cu seamă aceea a dantelelor, care sunt renumite în toată Belgia.

Capitala Belgiei este *Bruxelles* (400,000 loc.) situat

pe micul riu Sena. Este renumit pentru fabricarea dantelelor.

Anvers (230.000 loc.) Port însemnat.

Liège (143.000 loc.) Renumit pentru fabricarea puștilor.

Belgia n'are colonii. Face însă comerț cu toată Europa și America.

OLANDA

Regat

Olanda este situată între Germania și marea Nordului. Este o țară compusă din câmpii. O parte din teritoriul său este chiar mai jos de cât apele mării. Spre a scăpa aceste locuri de inundația mării, Olandezii au construit zăgazuri pe toată întinderea țărmurilor.

Această țară este udată de un mare fluviu, care se cheamă *Rinul* și care vine din Germania. Pe dată ce intră în Olanda, acest fluviu se desparte în două brațe: unul merge spre Nord și se varsă în golful Zuiserzee; al doilea trece pe lângă Utrecht și se aruncă în marea Nordului, iar al treilea, cel mai mare, se confundă cu îmbucătura Meusei, care vine din Belgia.

Olandezii țin de familia germană.

Vechii locuitori ai acestei țări se numesc Flamanzi.

Populația totală se apropie de 4.500.000 locuitori.

Toți țin de religia protestantă.

Terenul Olandei produce cereale, cicoare, tutun și altele. Prin locurile joase se află livezi întinse, unde pasc turme numeroase de vite. Vacile de Olanda sunt renumite. Se produc de asemenea mulți cartofi.

Pescuitul constituie una din bogățiile de căpetenie ale acestei țări.

Producțiunea minerală este neînsemnată.

Printre industriile mari se pot deosebi: 1) Fabricarea brânzeturilor, a zahărului, tăiatul diamantelor, fabricarea hârtiei și construcția corăbiilor.

Haga (150,000 loc.) Este capitala acestui regat.

Amsterdam (400.000 loc.) Este cel mai mare port al Olandei. Situat pe golful *Zuiderzee*, renumit pentru tăerea diamantelor.

Rotterdam (370.000 loc.). Situat la gura Rinului este port important.

Olanda posedă mai multe colonii în America și Oceania. Cele mai importante sunt insulele Sondei din Malaesia și câte-va din Antilele mici.

FRANCIA

Republică

La Nord se mărginește cu canalul La Manche; la Est cu Belgia, Germania, Elveția și Italia; la Sud cu Mediterana și Spania, de care se desparte prin munții Pirinei; la West cu golful Gasconiei și cu Oceanul Atlantic.

Terenul acestei țări este foarte accidentat.

Mai toată marginea orientală este brăzdată cu munți. Ast-fel, în Nord-Est sunt munții *Ardenii*; mai la Sud de aceștia sunt munții *Vosgi*; pre frontiera elvețiană se află muntele *Jura*, iar pe cea italiană importantul masiv al *Alpilor Occidentali*. Centrul țării este brăzdat de ramurile *platoului central*; spre Sud-Est se află munții *Ceveni*, iar spre Nord-West colinele Bretoniei.

Această țară este udată de patru fluvii importante.

1) *Sena*, care curge spre Nord, udă Parisul și se varsă în canalul *La Manche* lângă portul Havre.

2) *Loara*, care pleacă din Ceveni, curge spre Nord și apoi spre West și se varsă în ocean lângă portul St. Nazaire.

3) *Garona*, care pleacă din Pirineî, curge spre Nord-West, primeşte pe *Dordona*, care vine din *Cevenî*, şi se varsă în golful Gasconiei la oraşul Bordeaux.

4) *Ronul*, care vine din Elveţia; se îndreptează spre Sud, pe la Lyon, şi se aruncă în Mediterana, aproape de Marsilia.

Francezii sunt latini. Ei sunt mare parte de religie catolică, iar restul protestanţi. Populaţia totală se urcă la ţifra de 38 milioane locuitori.

Terenul republicei franceze este foarte roditor. Se cultivă toate cerealele, mai cu seamă grâu, porumb şi secară. Se mai cultivă cartofi în mare cantitate; apoi sfeclă, in, cânepă şi tutun. Vinurile franceze sunt renumite.

Franţa nutreşte şi multe animale domestice; iar prin Sud-Est se cultivă creşterea gândacilor de mătase.

Bogăţia minerală este de asemenea importantă. Se estrage mult fier şi cărbuni şi mai puţin plumb, cupru, zinc şi altele.

Industria franceză este una din cele mai bogate.

Se fabrică tot felul de maşini şi arme. Se deosibesc ţesăturile de mătase, de lână, de bumbac, de in şi de cânepă.

Mătăsăriile din Lyon sunt renumite în lumea întreagă.

Afară de acestea, care sunt cele mai importante, în Franţa se practică tot felul şi de alte industrii.

Capitala republicei franceze, este:

Parisul (2.300.000 loc.) Este aşezat pe Sena. Poşedă cele mai mari şcoli din lume. Se fabrică tot felul de lucruri. Este oraşul cel mai civilizat.

Lyon (400.000 loc.) Al doilea după Paris, renumit pentru mătăsăriile sale.

Lille (200.000 loc.) Cetate de răşbel întărită, renumit pentru fabricaţiunea lânêi.

Marsilia (400.000 loc.) Pe Mediterana. Cel d'întâi port de cereale din Europa.

Toulouse (150.000 loc.) Spre Sud. Are școale importante. Industrie variată.

Bordeaux (240.000 loc.) Port pe golful Gasconiei, renumit pentru vinurile sale.

Havre (110.000 loc.) La gura Senei. Port pe canalul la Manche.

Franța are colonii în toate continentele. Cele mai importante sunt: *Algeria*, *Tunis* și *Senagalul*, în Africa; *Indochina*, în Asia și *Antilele* franceze în America. Comerțul său se întinde pe toată suprafața globului. Drumurile de fier ocupă o întindere de peste 34.000 klm.

Parisul este centrul căilor ferate.

SPANIA

Regat

Acest regat se mărginește la Nord cu Franța, de care se desparte prin Pirineii și cu golful Gasconiei; la West cu oceanul Atlantic și cu Portugalia; la Sud cu oceanul Atlantic și cu marea Mediterană și la Est cu marea Mediterană.

Spania este o țară în mare parte muntoasă. La Nord este brăzdată de munții *Pirinei*. Din aceștia se desface spre Sud un lanț de munții, *Ibericii*, până la strâmtoarea Gibraltar. Aceștia trimit ramurile lor până în Portugalia.

Este udată de câte-va fluviu importante.

1) *Ebrul*, care vine din Pirinei și se varsă în Mediterana.

2) *Xucarul*, care pleacă din munți Iberici și merge tot în Mediterana.

1) *Guadalquivir*, care iese tot din munții Iberici, și se varsă în oceanul Atlantic.

4) *Guadiana*, curge mai la Nord de precedentul și paralel cu acesta. Intră puțin pe teritoriul portugez.

Spaniolii, a căror populațiune trece de 17 milioane locuitori, sunt toți latini și vorbesc limba spaniolă.

Ei profesază toți religia catolică.

Guvernul lor este o monarhie constituțională.

Terenul acestei țări este destul de productiv, dar nu se cultivă cu destulă îngrijire. Se produce cu toate acestea grâu și alte cereale. Se deosibește încă cultivarea viței, care dă renumitele vinuri de Malaga și de Alicante. Pe țărmul Mediteranei crește lămâiul și portocalul. Printre animale se deosibesc oile merinos și caii de rasă din Andaluzia.

Madrid (400.000 loc.). Este capitala Spaniei. Situat în centru.

Barcelona (250.000 loc.). Cel d'întâi port al Spaniei, situat pe Mediterana.

Cadix (57.000 loc.). Cel d'întâi port militar al Spaniei, situat pe oceanul Atlantic.

Murcia (92.000 loc.). Pe Mediterana, înconjurat de portocali.

Comerțul Spaniei trece prin cele alte continente, unde are și mai multe colonii. Printre cele mai importante se pot nota Filipinele din Oceania; două din Antilele mari, Cuba și Puerto-Rico, în America, și Canariele din Africa.

PORTUGALIA

Regat

Se mărginește la Nord și Est cu Spania, la Sud și West cu oceanul Atlantic.

Insulele *Azore* și *Madere* după coastele Africei țin de acest regat.

Ca și Spania terenul Portugaliei este muntos. Mai

multe ramuri de munți o brăzdează mai pe toată întinderea de la Est spre West.

Printre aceste ramuri curg două fluviu importante: 1). *Duro*, care vine din Spania și se varsă în ocean lângă Oporto. 2). *Tago*, care vine de asemenea din Spania și se varsă lângă Lisabona.

Portugezii sunt latini și vorbesc limba portugeză. Ei sunt toți catolici. Populațiunea apropiie țifra de 5,000,000 locuitori.

Guvernul este monarhie constituțională.

Bogățiile Portugaliei sunt cerealele și mai cu osebire grâul tare. Se cultivă de asemenea vița, care dă renumitele vinuri de Oporto. Se exploatează și puțină minerale. Se găsesc și aci oi merinos și cai de rasă.

Lisabona (250.000 loc.). Este capitala. Orașul cel mai industrial și primul port al Portugaliei.

Oporto (106.000 loc.). Port important. Renumit pentru vinurile sale.

Coloniile Portugesilor se găsesc mai cu seamă prin Africa și Asia. Se deosebesc Azore și Madere afară de insulele Capului Verde, Congo portugez, și Mozambic în Africa, și Goa, Diu și Damaun în India (Asia).

ITALIA

(Regat)

Se mărginește la Nord cu Elveția, de care se desparte prin munții Alpi; la Est cu Austria și cu marea Adriatică; la Sud cu marea Ionică și Mediterana și la West cu marea Tireniană și cu Franța, de care se desparte prin Alpi.

Partea de Nord este acoperită de munții *Alpi*, cari formează frumoasa vale a Lombardiei, udată de fluviul *Po*; iar restul de munții *Apenini*. La Est de Neapole se află vulcanul *Vezuviul*; iar în Sicilia *Etna* și *Stromboli*.

Insulele *Elba*, *Sardinia* și *Sicilia* țin de Italia.

Fluviul *Po* străbate Italia de la West spre Est și se varsă în *Adriatica*, mai la Sud de portul Veneția. Cele alte fluviu ale Italiei sunt *Arno*, care se varsă în marea Tireniană lângă portul *Piza*, și *Tibrul*, care se varsă lângă orașul Roma.

Guvernul Italian este o monarhie cunstituțională.

Italienii fac parte din familia latină. Ei profesază religia catolică.

Bogățiile Italiei constau în cultura cerealelor, mai cu seamă acea a grâului de *Toscana* și renumitul porumb cincuantin.

Se produce de asemenea cânepa, inul și gândaci de mătase. Spre Sud se afiă livezi întinse de portocali și lămâi. Printre minerale se deosibește fierul, mai cu seamă în insula *Elba* și sulful pe lângă *Vezuviu*.

Industria Italiei este prosperă. Se fabrică țesături de tot felul prin orașele mari și în special mătăsăriile.

Roma, (400.000 loc). Pe Tibru. Capitala Italiei. Oraș vechiu, plin de monumente din timpul Romanilor.

Neapole (500.000 loc) Port și orașul cel mai populat din Italia.

Veneția, (160.000 loc,) Port în fundul Adriaticei, mult mai important în veacul de mijloc.

Milano (370.000). Orașul cel mai important al Italiei de Nord

Turinul (306.000 loc). Situat spie West de Milano.

Genua, (190 000 loc). Pe golful de Genua Portul cel mai însemnat al Italiei.

Comerțul Italiei se face cu țările vecine și cu Levantul. De câți va ani Italienii au ocupat insula *Masauah*, precum și o parte din litoralul mării Roșii.

Căile ferate se întind pe o rețea de 1.200 km. Centrurile lor sunt Milano și Bolonia.

ELVEȚIA

Republică federativă

Republica elvețiană se află coprinsă între Germania, la Nord; Austria la Est; Italia la Sud; și Franța la West

Este o țară muntoasă. Munții *Alpii*, cei mai înalți din Europa, o acoperă mai pretutindeni cu ramurile lor.

Din mijlocul acestor munți isvorăsc, fluviile *Rinul* și *Ronul*, precum și alte cursuri de apă cari merg spre Austria ori spre Italia.

Această țară se desparte în vre-o 22 de județe numite cantoane. Fie-care din ele se guvernează singur. Este întreaga țară guvernează un președinte ales de popor pe un timp determinat. Populațiunea se urcă, la țifra de 3 milioane locuitori.

Elvețienii sunt latini în partea de West și vorbesc limba franceză; teutonî în spre Nord și Est și vorbesc limba germană, și spre Sud iarăși latini, cari vorbesc limba italiană.

O parte dintr-inșii profesează religia catolică; majoritatea însă pe cea protestantă.

Elveția fiind o țară muntoasă, nu poate să producă multe cereale.

Bogăția constă în creșterea vitelor și în exploatarea minelor.

Ca industrie se deosibește fabricarea *brânzeturilor*, mașinelor, țesătura mătasei la Zurich; iar mai pre sus de toate fabricarea *ceasoarnicelor*, care nu a fost întrecută încă până astăzi.

Berna (50.000 loc.) Situată în centru, este capitala Elveției.

Zurich (93.000 loc.) Cel mai populat oraș din Elveția, renumit pentru fabricarea mătasei și alte industrii.

Basel (74.000 loc.) Pe Rin. Oraș industrial. Punct de legătură între Franța, Elveția și Germania.

Geneva (74.000 loc.) Pe lacul Geneva, renumit pentru fabricarea ceasornicelor.

Elveția n'are colonii, comerțul său însă se întinde peste tot pământul, pentru că produsele sale industriale sunt pretutindeni căutate.

ANGLIA

Regat

Se află în Nord-Westul Europei.

Se compune din 2 mari insule: *Britania* și *Irlanda*, despărțite prin Marea Irlandei și din mai multe altele mici: *Hebridele*, *Orcadele* și altele.

Insula *Britania* se compune din Scoția la Nord și Anglia la Sud. Scoția este partea cea mai muntoasă. Irlanda este o câmpie acoperită cu dealuri pe câte-va părți după lângă mare.

Cel mai mare fluviu, care udă Anglia, este *Tamisa*, care curge pe lângă Sudul Angliei și se varsă în Marea Nordului, lângă orașul Londra. Se mai observă și alte fluvii, ca *Humber*, apoi *Forth*, *Tay* și altele, în Scoția, precum și *Shanon*, în Irlanda, care se varsă în Ocean.

Englezii fac parte din vița germană. Sângele lor însă este amestecat cu sângele francez și celtic. Populațiunea totală este de 35 milioane locuitori.

Religiunea care domină este cea protestantă.

Irlandezii însă sunt mai toți catolici.

Terenul Angliei în genere nu este roditor, dar este cultivat cu îngrjire. Se produc cereale de tot felul;

de asemenea în mult în Irlanda și cânepă în Scoția. Prin această țară pășiunile sunt numeroase, din care cauză se găsesc în Anglia vitele cele mai multe și mai frumoase.

În ceea ce privește minele, Anglia este țara cea mai bogată din lume. Se produce fierul și cărbunii în cantități considerabile. Se mai produce de asemenea cupru, cositor, plumb și altele.

Industriile Angliei sunt de asemenea cele mai importante din lumea întreagă. Se deosebesc, între altele pânzeturile de bumbac, postavuri, și tot felul de mașini.

Capitala Angliei este *Londra* (4.900.000 loc.) Situat pe Tamisa, este orașul cel mai mare din lume și cel mai bogat în industrii de tot felul.

Birmingam (340.000 loc.). Renumit în fabricarea mașinelor.

Manchester (670.000 loc.). Renumit în fabricarea bumbacului.

Liverpol (600.000 loc.). Cel mai mare port al Angliei.

Edimburg (260.000 loc.). Capitala Scoției.

Dublin (350.000 loc.). Capitala Irlandei.

Comerțul Angliei se face cu toată lumea.

Această țară are colonii prin toate continentele. Cele mai importante sunt *Indiile* din Asia, *Australia*, *Tasmania* și *Noua Zelandă* din Oceania și *Canada* din America și *Colonia Capo* din Africa.

DANEMARCA

(Re.at)

Această țară se află situată la Nordul Germaniei și este mărginită la West cu marea Nordului, la Est cu marea Baltică, iar la Nord de strîmtorile Skager-Rack, Categat și Sundul, care o despart de Scandinavia.

Danemarca este o țară plană. Suprafața sa întreagă este o câmpie neîntreruptă de nici un munte și nebrăzdată de nici un curs de apă important.

Această țară se compune din peninsula Jutland și din insulele *Seeland*, *Fionia*, *Laland*, *Langeland*, *Oeroe*, *Samsøe*, *Falster*, *Moen* și *Borhnlom*. Toate aceste insule iaă numirea de archipelagul Danez.

Danezii sunt toți de origină teutonă. Ei profesază religiuena protestantă. Populațiunea totală apropie țifra de două milioane locuitori.

Danemarca, de și are o climă rece, este o țară agricolă. Din cauza temperaturii sale însă produce numai orez, secară și puțin grâu

Băgoțiile sale constau în creșterea vitelor și în pescuit, care constituie principala bogăție. Industria Danemarcei se dezvoltă mult prin orașele mari.

Copenhaga (300.000 loc.). Situat în insula *Seeland*. Este capitala regatului. Oraș frumos și avut, atât prin industria sa, cât și prin stabilimentele sale

Aarhus (25.000 loc) Situat pe țărmul oriental al Iutlandei. Cel mai important oraș die peninsula.

Odense(21.000 loc.). Situat pe insula *Fionia*. Cel mai important oraș din insule, după *Copenhaga*.

Comerțul Danezilor se face mai mult pe mare. Ei posedă în interior aproape 2000 kilometri de căi ferate.

Coloniile lor sunt: *Islanda* cu *Feroele* în Europa, insulele *Santa-Cruz*, *San-Toma* și *San-Juan* în Antilele mici și *Groenlanda* în America de Nord.

SCANDINAVIA

Peninsula scandinavă se mărginește la Nord cu Oceanul Inghețat, la West cu Marea Nordului, la Sud cu strimtorile *Scager-Rack*, *Categat* și *Sundul*, cari

o despart de Danemarca; la Est cu Marea Baltică și Rusia, de care se desparte prin fluviul Torneo.

Această peninsulă este străbătută, de la Nord la Sud de un lanț de munți numiți Alpii *Scandinavici* sau *Dofrinii*.

În partea de Est se întinde câmpia Suediei, brăzdată de fluviile: *Torneo*, *Pitea*, *Lulea*, *Vindal*, *Umea*, *Angerman*, *Indals*, *Dala* etc., cari merg toate paralele și se aruncă în Baltica. Se poate încă adăoga fluviile *Glomen*, care se varsă în strâmtoarea Scager-Rack, lângă Cristiania, și *Gotha*, care se varsă în Categat lângă Göteborg.

În această peninsulă se află trei mari lacuri: *Venern*, *Vettern* și *Moelar*, precum și altele mai mici, formate de fluviu în cursul lor prin munți.

Peninsula scandinavică coprinde două țări: *Suedia* și *Norvegia*. Amândouă aceste țări se guvernează și se administrează în parte fie-care. Aă însă unul și același rege.

Populația Suediei apropie țifra de 5 milioane locuitori. Acea a Norvegiei atinge 2 milioane. Toți sunt de origine teutonă și profesează religia protestantă.

Bogățiile acestor țări constau în exploatarea pădurilor.

Cerealele se produc numai în partea de Sud a Suediei. Industria este importantă.

Stockholm (130.000 loc.) Situat între marea Baltică și lacul Moellar pe mai multe insule. Este capitala Suediei.

Cristiania (130.000 loc.) Capitala Norvegiei. Mare comerț de lemne și pește.

Göteborg 97.000 loc. Port important pe Categat.

Trondjeim (34.000 loc.) Oraș principal și port la marea Nordului.

Upsala, oraș vechi, situat la Nord de Stockholm. Aci se încoronaă regii Suediei.

Comerțul se face mai cu seamă în ceea ce privește lemnele, fierul și pescuitul.

Căile ferate ocupă o rețea de aproape 9.000 kilometri, dintre cari peste 6.300 numai în Suedia, iar restul în Norvegia.

TRIMESTRUL III

ASIA

Alături de Europa și situat spre Est, se întinde continentul *Asiei*, cel mai mare după suprafața pământului.

Margini. Asia se mărginește spre Nord cu *Oceanul înghețat*, care formează marea de *Kara* și golful *Obi*. Spre Est cu oceanul cel mare, saū *Pacific*, care formează mările de *Bering*, *Ocotsk*, *Japoniei* și *Chinei*. La Sud se mărginește cu *Oceanul Indian*, care formează, golfurile de *Bengal*, de *Oman* și *Persic*; iar la West cu marea *Roșie*, *Mediterrana*, *Archipelagul*, *Marmara* și marea *Neagră*; apoi cu munții *Caucas*, marea *Caspică* fluviul și munții *Urali*, până la marea de *Kara*.

În oceanul *Glacial* se află insulele *Franz Ioseph* și *Liacov* saū *Noua Siberie*, tot d'auna înghețate. În oceanul *Pacific* găsim insulele *Aleutine*, peninsula *Camciatca*, insula *Sagalin (Tarakai)*, *Curilele*, insulele *Japoneze*, peninsula *Corea*, insulele *Formosa* și *Hainan*, precum și golfurile *Peceli*, *Ton-king* și *Siam*.

În oceanul *Indian*, găsim: insula *Singapore*, *Andamanele* și *Nicobare*, la peninsula *Malaca*, *Ceilan* la peninsula *Indică* și insula *Perim* la peninsula *Arabică*. În marea *Mediterrană* găsim insulele *Cypru*, *Rodos*, *Tenedos* și altele, cunoscute sub numele de *Sporadele*.

Suprafața Asiei este de aproape 44.600.000 kilometri pătrați.

Munții. În centrul Asiei se află un platou înalt și întins, care se cheamă *Pamir*. Din acest platou se întind spre Sud-Est munții *Himalaia*, cei mai înalți după suprafața globului; spre Est munții *Cuen-Lun*, *Karacoram* și munții *Tiancham* sau cerești; spre Nord-Est munții *Altaï* și *Stanovoï* și spre West munții *Hindu-Kuș*.

Tot ținutul coprins între acești munți se numește platoul *Central*.

Spre West de acesta se întinde platoul *Iranului*, brăzdat de munții *Mekran* și *Farsistan* în Persia; masivul *Armenian* și munții *Caucas*, între marea Neagră și Caspică; *Taurul* și *Libanul* pe țărmul Mediteranei.

În partea de Est a platoului central se întinde pustia numită *Gobi*. În peninsula Arabică, pustia *Arabică*, iar spre Nord întinsa câmpie a *Siberiei*.

Cursuri de apă. Mai toate fluviile mari ale Asiei, isvorăsc din centru. Cele care merg spre Nord și se varsă în oceanul Închetat sunt *Obi*, *Jenisei*, *Lena* și *Indigirca*, cari strabat Siberia.

Cele care merg în oceanul Pacific sunt: *Amurul*, tributar mării de *Ocotsk*, *Pei-ho*, *Hoangho* și *Iangcekiang*, tributari mării *Chine*.

Cele care merg în oceanul Indian sunt: *Mekong* și *Menam*; apoi *Saluenul* și *Iraudi*, care străbat Indochina, *Brahmaputra* și *Gangele*, cari străbat India, toate tributarii golfului *Bengal*; *Indul*, tributar golfului de *Oman* și *Șatel-Arab*, format din *Tgrul* și *Eufratul*, tributar golfului *Persic*. Cele-alte fluviu sunt mici și de puțină importanță.

În interiorul Asiei mai găsim fluviile *Sir-daria* și *Amu-daria*, cari se duc în lacul Aral, și *Tarim*, care merge în lacul *Lobnor*; iar la Nordul Arabiei, *Iordanul*, care merge în lacul *Asfaltit* sau marea *Moartă*.

Clima. Spre Nord clima Asiei este foarte rece. Prin centru domină o climă temperată, cu ierni mari și grele și veri scurte și arzătoare. Spre West și Sud domină o climă dulce și caldă.

Populațiune. Populațiunea Asiei atinge țifra de 800 milioane locuitori. Cei de Nord țin de rasa albă și puțin de cea galbenă. Cei din centru și Est (Mongolii și Chinezii) de rasa galbenă; cei din West de rasa albă; iar cei din Sud de rasa brună.

Regiuni. Ținuturile locuite de Asiatici se împart în modul următor:

Asia de West coprinde:

- 1) *Asia Turcească*, împărțită în mai multe provincii:
 - a) *Anatolia*, cu cap. *Smirna*, și oraș principal *Brusa*.
 - b) *Armenia*, cu capitala *Erzerum*.
 - c) *Mesopotamia*, cu capitala *Bagdat*
 - d) *Siria*, cu capitala *Damasc*.
 - e) Insulele *Rodos* și *Cipru*, aceasta din urmă dată în 1878 Englezilor.

2) *Arabia*, împărțită în Arabia de West, cu capitala *Meka*; apoi *Nedjedul*, locuit de *Mohabiți*, și *Oman*, spre Sud Est cu capitala *Mascata*. Aceste din urmă independente.

3) *Iranul*, care coprinde următoarele țări:

Persia (7 milioane loc.) cu capitala *Teheran* (20.000 loc.) și orașe principale *Ispahan*, *Tauris* și *Șiraz*; — *Afganistan*, cu capitala *Kabul*; și *Belucistan* locuit de nomazi cu cap *Kelat*.

Asia de Sud coprinde:

1) *India*, stăpânită de Englezi cu 290 milioane locuitori. Se împarte în:

Colonii directe ale Englezilor, cu capitala *Calcuta* și orașe principale *Bombai* și *Madras*;

Statele tributare Englezilor, ca *Nepal*, *Butan*, *Cașemir*, etc. Apoi: colonii franceze: *Șandernagor*, *Pondișeri*, *Carical*, *Ianoan* și *Mahe*;

Coloniile portugeze: Goa, Diu, și Damaun.

2). *Indochina*, împărțită în următoarele state: *Birmania*, cu capitala *Mandalaï*; *Siam* cu capitala *Bangkok*, ambele independente; *Indochina engleză*, cu capitala *Rangum* și *Indochina Franceză* compusă din *Cochinchina franceză* cu capitala *Saigon*, *Anam* cu cap. *Hue*, *Cambodgele* cu capitala *Penompenh* și *Tonking* cu capitala *Hanoi*.

Asia de Est, coprinde următoarele state:

1). *China*, mărginită la Nord cu munții *Altaï* și cu fluviul *Amurul*, la Est cu Marea Japoniei și Chinei, la Sud cu *Indochina* și la West cu munții din platoul central. Este străbătută de fluviile *Pei-ho*, *Hoang-ho* și *Iangcekiang*, cari curg de la West spre Est.

Suprafața Chinei este de 11,600,000 km. p. Populația totală trece peste țifra de 360 milioane locuitori.

Produce ceaiul, orez, mătase și altele. Fabrică porțelanul, țesăturii de mătase, hârtie etc.

În general China propriu zisă este foarte bogată și Chinezii sunt oameni activi și muncitori.

Capitala Chinei este *Peching* (1.600.000 loc.) situat pe un canal ce pleacă din fluviul *Pei-ho*.

Canton (1.600.000 loc.) *Shang-hai* (1.000.000 loc.) și portul *Tientsin* orașe principale.

Hon-Kong este stăpânit de Englezi și *Makao* de Portugezi.

Mandcuria cu capitala *Mukden*; *Mongolia* cu capitala *Urga*, *Turchestanul Chinez* cu capitala *Kasgar* și *Tibetul* cu capitala *Lasa*, sunt state tributari Chinezilor.

Corea, care coprinde peninsula întregă d'asupra golfului *Peceli*, constituie un regat a parte cu capitala *Seul*. Acest regat a fost multă vreme al Chinezilor.

Japonia. Regatul Japoniei se compune din insulele *Iezo*, *Nipon*, *Kiu-Siu* și *Sicocu*.

Japonia are mai aceleași producțiuni ca și Chinezii.

Suprafața Japoniei este de 382.500 kl. m. p.
Populațiunea de 38.000.000 loc.

Japonezii sunt de aceeași rasă ca și Chinezii și tot așa de activi ca dâșii.

Capitala este *Yedo* (1.000.000 loc.) *Yocohama* și *Nagasaki* sunt porturi importante.

Asia de Nord este stăpânită de Ruși și se împarte în:

1). *Siberia*, care este mai mare de cât Europa, dar aproape nelocuită, căci nu are mai mult de cât 4 milioane locuitori. Capitala *Tobolsk*. Se găsesc mine de aur, argint și blănării.

3). *Turanul* sau *Turchestanul*, prin care se înțelege tot ținutul coprins între marea Caspică, Persia, Afganistanul și China. Acest ținut este locuit de Mongoli, parte nomazi parte sedentari. Ținutul întreg este pus sub protectoratul Rusiei și se împarte în chanaturî sau imperii mongole. Cele mai importante sunt: *Buchara*, *Taschend*, *Kocand*, etc.

3) *Transcaucasia*, situată între munții Caucas, marea Caspică, Armenia și Persia. Populația atinge 5¹/₂ milioane locuitori. Produce cereale și vin. Bogăția principală constă în mulțimea surselor de petroliu și naftă.

Capitala este *Tiflis* (105 000 loc.) Reședința guvernatorului rusesc.

A F R I C A

Spre Sud de Europa, dincolo de marea Mediterană, se întinde continentul african, a cărui suprafață aproape țifra de 20 milioane k p.

Mărginî. Se mărginește la Nord cu marea Mediterană; la Est cu marea Roșie și oceanul Indian; la Sud cu oceanul înghețat Antarctic; la West cu oceanul Atlantic.

Marea Mediterană formează golfulurile Sirta și Gabes și nu prezintă nici o insulă.

În oceanul Indian se găsesc insulele *Socotora* la Est de capul Guardafui; iar mai spre Sud, insulele *Seișele*, *Amirante*, *Comorine*, *Mascarine* și marea insulă *Madagascar*, despărțită de continent prin canalul Mozambic.

Colțul despre Sud trimite în Ocean capurile Acelor și de Bună Speranță.

Oceanul Atlantic formează golful *Guinei*, și prezintă insulele *S-ta Elena*, *Ascensiunea*, *Capul Verde*, *Canariți*, *Madere* și *Azore*; iar în golful Guinei se găsesc patru insule mari: *Fernando-Po*, *Anobon*, *Principele* și *San Toma*

Munții La partea de Nord-West Africa este străbătută de munții *Atlas*, care merg prin Maroc, Algeria și Tunis.

Spre Sud de aceștia se întinde imensa pustie *Sahara*, cea mai mare după glob, care începe de la oceanul Atlantic și se întinde până în valea Nilului. Spre Sud de această pustie se întinde o câmpie mare numită *Sudanul*, mărginită la West de munții *Djalon* și acoperită la Est de cele mai mari lacuri din lume.

La Sud de câmpia Sudanului terenul se ridică de o dată, formând un platou, numit platoul *Austral*, care se întinde până în valea fluviului Orangele. Acest platou este susținut la Est și West de o serie de munți numiți *Terasele orientale* și *Terasele occidentale*; iar la Sud de un masiv puternic, cunoscut sub numele de munții *Drakemberg*, care se prelungește în terase până la țermul mării.

Cursuri de apă. În partea de Nord Est Africa este udată de un mare fluviu, *Nilul*. Isvorăște din lacul Nianza, curge spre Nord, udă Egiptul și se aruncă în marea Mediterană prin două guri, *Rozeta* și *Danieta*, care formează delta Nilului.

Cele alte fluviu mai importante ale Africeii sunt: **Senegalul** și **Gambia**, cari izvorăsc din munții Djalon, străbat Senegambia și se varsă în Oceanul Atlantic. **Nigerul**, care curge prin Sudan, formând un semicerc și se aruncă în golful Guinea. **Congo**, care izvorăște din platoul austral, curge mai întâi spre Nord, apoi spre West și se aruncă tot în oceanul Atlantic.

Orangele, care pleacă din munții Drakemberg, curge spre West și se aruncă în Ocean.

În oceanul Indian curg fluviile **Limpopo**, care pleacă din munții Drakemberg și **Zambezul**, care pleacă din platoul central și comunică cu lacul **Niasa** printr'un braț.

Pe lângă ecuator se află o întreagă regiune acoperită de lacuri întinse, printre care notăm pe cele următoare: **Albert Njanga**, **Victoria Nianza**, **Banguelo** și **Niasa**.

În Sudan se află marele lac **Ciad**.

Clima. Africa cade cea mai mare parte în zona dintre tropice, prin urmare ea suferă o climă arzătoare. Spre Nord însă se observă o climă dulce, iar prin Africa meridională o climă temperată.

Populațiunea Africeii ține în mare parte de rasa neagră, afară de statele din Nord, cari aparține rasei albe.

REGIUNILE AFRICEII

Din acest punct de vedere Africa se împarte în următoarele regiuni:

1) Regiunea mediterană, care coprinde următoarele state:

Marocul, situat în Nord-Westul Africeii, se coprinde între ocean, marea Mediterană, Sahara și Algeria. Este locuit de Mahomedani și independent. Popula-

țiunea trece peste 6 milioane loc. Capitala este *Fez* (100.000) *Maroco* (60.000 loc.), oraș principal, *Tanger* port.

Algeria, situată la Est de Maroc, între marea Mediterană, Tunis, Tripoli și Sahara. Este posesiune franceză, Populațiunea apropie 4 milioane locuitori. Este o țară bogată în cereale, fructe și animale, r ai cu cu seamă prin regiunea Tel, coprinsă între munți și mare. Capitala este *Alger* Orașe importante sunt: *Bon* și *Constantina*.

Tunis coprins între Algeria și marea Mediterană, este pus sub protectoratul francez. Populațiunea 1.500.000 loc. mahomedani. Capitala este Tunis (130.000 loc.) Kairuan este orașul religios al mahomedanilor din Tunis.

Tripolis, coprins între Algeria, Sahara, Egiptul, și marea mediterană. Este dominat în mare parte de nisipuri și acoperit cu oaze, numai partea despre Mediterană este locuită și productivă. Este stăpânit de Turci. Capitala este Tripoli (300.000 loc.) Port la Mediterana.

Egiptul. Este coprins între marea Mediterană, marea Roșie, Abisinia, Sudanul și Tripoli. In partea de West este acoperit de nisipuri, în cea de Est de un șir de munți, cunoscuți sub numele de lanțul *Arabic*. Prin mijloc este udat de râul *Nilu*. Odată pe an Nilul 'și revarsă apele sale peste maluri, și când se retrage, lasă un nămol care fertilizează pământul și face din Egipt țara cea mai roditoare din lume.

Produce grâu în mari cantități, apoi bumbac. Produce de asemenea animale, mai cu seamă oi.

In partea de Nord-West, se află istmul de Suez, care leagă Egiptul cu Asia. Acest istm s'a tăiat și s'a format canalul de Suez, care pune în legătură marea Mediterană cu marea Roșie.

Cairo (375.000 loc.) Este capitala Egiptului. Situat la virful deltei Nilului.

Alexandria (240.000 loc.), port însemnat pe Mediterană.

La Sud se găsesc statele: *Nubia* capitala *Kartum*; *Darfur* și *Cordofan*, cunoscute sub numele de **Sudanul Egiptean**.

Abisinia, este un mare stat, situat la Sudul Egiptului, dominat de un masiv de munți, care-i poartă numele. *Gondar*, *Adua*, *Ankober* sunt orașe principale

REGIUNEA CENTRALA

Senegambia, care-și trage numele de la cele două fluviu care o udă, se întinde de la muntele *Djlaon* până la ocean.

Este stăpânită la Nord de Francezi, care au drept capitală orașul *S-t Louis*, iar la Sud de Englezi, cu capitala *S-ta Maria de Baturst*.

Sahara. Este o pustie întinsă, acoperită cu nisipuri mișcătoare. În mijlocul nisipurilor se află mai multe oaze, locuri întinse acoperite cu verdeț și în mare parte locuite.

Sudanul, care se întinde de la munții Djalon până în regiunea marilor lacuri. Este o regiune roditoare și populată cu negrii. Se mai numește din astă cauză *Negriția*. Centruri principale de populație sunt: *Kano*, *Kasteno*, *Socoto* și *Timboctu*, pe Niger, la limita Saharei, punct unde se întâlnesc caravanele care vin din Sahara și Sudan.

Guinea. Această regiune se întinde pe coastele golfului Guinei și se împarte în Guinea de Nord și cea de Sud.

Guinea de Nord ține până la golful de Biafra și este mărginită la Nord de Sudan. În interiorul țării se află câte-va state barbare, ca *Dahomei* cu capitala

Abomei; *Achantis* capitala *Cumasia* și altele; iar pe coaste sunt înșirate o mulțime de stabilimente engleze: *Monrovia*, *Freetown*, *Harper*, *Elmina* etc., și franceze ca *Grand Bassan*, *Asinia* și *Porto-Novo*.

Guinea de Sud ține până la Orangele și se împarte în: *Camerun*, posesiune germană, cap. *Camrun*; etc. *Loango*, posesiune franceză, cap. *Gabon*; *Congo*, stat independent, cap. *San-Salvator*; *Angola*, cap. *St. Paul de Loanda* și *Benguela*, cap. *St. Filip de Benguela*, ambele posesiuni portugeze. Spre Sud de Benguela se află și *Tara hotentoșilor* posesiune germană, cap. *Angra Pequena*.

În partea de Est se află: *Zanghebarul*, stăpânit în marea parte de Germani, cap. *Zanzibar*, în insula *Zanzibar*; iar la Sud de aceasta *Mozambicul*, cap. *Mozambic*, stăpânit de Portugezi.

AFRICA DE SUD

Coprinde următoarele state:

1). *Colonia Capo*, spre Sud de fluviul Orangele, și acoperită de munții *Drakemberg*. Bogată în cereale și pășuni, unde pasc turme numeroase de oi, Capitala acestei colonii este *Capo*.

Natal și *Catreria engleză*, cu *Port Elisabet* și *Port Natal* ca porturi principale.

Aceste ținuturi sunt stăpânite de Englezi.

Orangele, republică independentă, situată între cele două brațe ale fluviului Orangele. Populată de Olandezi. Bogată în pășuni. Capitala *Blomfontain*.

Transvaalul spre Nord de Orangele, se întinde până la fluviul Limpopo. Este independent și locuit de Olandezi și de triburi negre. Capitala *Pretoria*.

INSULE

Insulele Africeî sunt stăpânite de popoarele Europei. Portugezii stăpânesc *Azorele*, *Maderele*, *Capul Verde* și *Bisagos* în oceanul Atlantic, *St. Tomas* și *Principele*, în golful Guineî.

Englezii stăpânesc *St. Elena* și *Ascensiunea* în oceanul Atlantic; *Mauriciu*, *Seișele*, *Amirantele* și *Socotora* în Oceanul Indian.

Spaniolii stăpânesc *Canariele*, în Oceanul Atlantic și *Fernando-Po* și *Anobon* în golful Guineî.

Francezii stăpânesc *Reuniunea*, *Comorinele* și marea insulă *Madagascar* în Oceanul Indian.

A M E R I C A

Margini. Continentul american se află coprins între oceanul înghețat, care 'l mărginește la Nord, oceanul Atlantic la Est, oceanul Pacific la West și oceanul Antarctic la Sud.

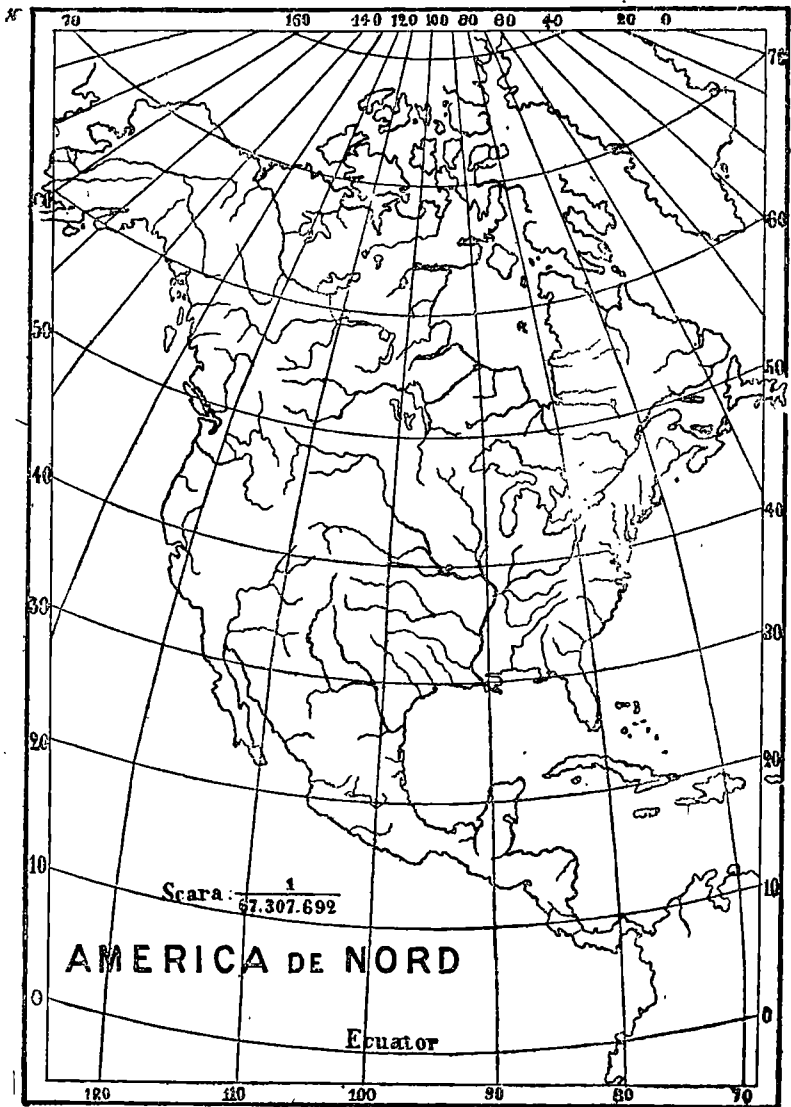
Se împarte în America de Nord, America centrală și America de Sud. Aceste două din urmă sunt legate între ele prin istmul de Panama.

Suprafața totală apropie țifra de 38,500,000 km. p.

Oceanul înghețat formează la Nordul continentului mai multe insule, numite țările *polare*, printre care se deosebesc *Groenlanda* (țara verde) și *Bafin*.

În oceanul Atlantic se află insulele *Terra-nova*, *Bermudele*, *Lucaiele* și *Antilele*, împărțite în Antilele mari și mici.

În oceanul Pacific se află insulele *Kodiak*, *Regina Carlota*, *Vancouver*, etc.

În Sudul Americii meridionale se află marea insulă *Țara de foc*, despărțită de continent prin strâmtoarea *Magelan*.

Munții. Laturea despre oceanul Pacific este brăzdată de un lanț de munți neîntrerupt. În America de Nord ei se numesc munții *Stâncoși*, iar în cea de Sud *Anzii Cordilier*. Laturea orientală prezintă câte-va șiruri de munți neregulați. Cei din America de Nord se numesc *Alegani*.

Cursuri de apă. Cursurile de apă din continentul american se duc în cele trei oceane

Cele care se duc în oceanul înghețat sunt: *Makhenzie* și *Nilson*. Acesta din urmă se varsă în golful *Hudson*, format de oceanul înghețat .

Cele care merg în oceanul Pacific sunt mici.

Cele care merg în oceanul Atlantic sunt:

St. Laurent, fluviul cel mai larg din lume, care iese din cele cinci lacuri ale Statelor Unite, și se varsă în fața insulei *Terranova*.

Misisipi, este cel mai mare fluviu din lume 7900 km, împreună cu *Misuri*, afluențele său. Se varsă în golful Mexic lângă orașul *Noul Orleans*.

În America de Sud curg fluviile: *Orenocul*, care merge în marea *Antilelor*, formată de oceanul Atlantic; *Amazonul*, care este al treilea fluviu din lume prin lungimea sa, și se varsă în golful *Sta Rosa* și *La Plata*, care curge de la Nord la Sud și se varsă lângă orașul *Buenos-Ayres*.

Clima. Continentul american se bucură de toate climatele după suprafața globului, pentru că laturile despre Nord și Sud ating zonele glaciale, iar cam prin mijloc este străbatut de ecuator.

Populațiunea totală a continentului depășește țifra de 100 milioane suflete. Afară de popoarele care au

venit din Europa și țin de rasa albă, toți locuitorii originari ai Americii sunt de rasă roșie.

REGIUNI

În America de Nord sunt următoarele trei state mari:

1) *Canada* sau *Noua-Britanie*, mărginită la Sud de Statele-Uitate; la Est de oceanul Atlantic; la West de oceanul Pacific și la Nord de cel înghețat. Suprafața este de peste 9 milioane km. p., iar populațiunea trece de 5 milioane locuitori.

Este populată cu Englezii și Francezii numai în partea de Est. Restul este ocupat de triburi indiene. Este stăpânită de Englezii.

Produce cereale. Are păduri întinse, însă bogăția principală constă în pescuitul morunului, care se practică mai cu deosebire în insula Terranova.

Capitala este *Otawa* (35.000 loc.) aproape fluviul St. Laurent. *Quebec* și *Montreal* porturi pe același fluviu. *Halifax* port la Ocean.

2) *Statele Unite*. Mărginite la Nord de Canada, la Est de oceanul Atlantic, la Sud de golful Mexic și la West de oceanul Pacific.

Suprafața trece de 9 milioane Km. p.

Populațiunea trece de 60 milioane locuitori. Partea de Est este mult mai populată de cât cea de West.

Străbătută la West de munții *Stâncoși*, și la Est de șirurile neregulate ale *Aleganilor*, Statele Unite prezintă prin mijloc o vale prin care se scurg apele fluviului Misisipi, cel mai mare din lume. În partea de Nord-Est, se află cinci mari lacuri: *Superior*, *Michigan*, *Huron*, *Erie* și *Ontario*. Aceste două din urmă sunt legate prin renumita cascadă *Niagara*.

Producțiunea cerealelor și a animalelor este considerabilă, mai cu seamă în regiunea de Nord Est. În

aceiași regiune se estrage fierul, cărbunii și petroleul în cantități mari.

Prin California, peninsulă formată de Pacific, se mai găsesc încă mine de aur și argint cele mai bogate din lume.

Prin regiunea meridională, clima fiind mai caldă, se cultivă bumbacul, tutunul, orezul și trestia de zahăr.

Pescuitul joacă de asemenea un rol mare în băgăția Statelor Unite.

Washington (230.000 loc.) Situat pe Potomac, este capitala.

New-York (1 600.000 loc.) *Filadelfia* (1.000.000 loc.) la Oceanul Atlantic; *Noul Orleans* (250.000 loc) pe golful Mexic; *San-Francisco* (300.000 loc.) pe oceanul Pacific sunt porturi principale. *Chicago* (1,200.000 loc.) *Cincinnati* (300.000 loc.) orașe mari.

Mexico. Republica mexicană se mărginește la Nord cu statele Unite, la Est cu golful Mexic, la Sud cu Gautemala și la West cu oceanul Pacific.

Este o țară în mare parte muntoasă, dar roditoare. Suprafața apropiie țifra de 2 milioane Km. p.

Populațuunea trece de 10 milioane loc. Se vorbește limba spaniolă.

Se produce cafea, bumbac, tréstitie de zahăr, tutun și toate cerealele.

Mexico (330.000 loc.) Situat spre Sud este capitala republicei.

Guadalajara și *Puebla* sunt orașe principale.

AMERICA CENTRALĂ

Se copmune din cinci mari republici și din Antile.

Ținutul celor cinci republici, este mărginit la Nord de Mexic, la Est de marea Antilelor, la Sud de istmul de Ianama și la West de oceanul Pacific.

Cele cinci republici sunt :

- 1) *Guatemala* cap. Noua Guatemala.
- 2) *San Salvador* cap. San Salvador.
- 3) *Nicaragua* cap. Managua.
- 4) *Honduras* cap. Comayagua.
- 5) *Costa Rica* cap. San Jose.

Suprafața totală este de 545.000 Km. p.

Iar populațiunea de 3,000.000 loc

Se produce cafea, bumbac, tutun, trestie de zahăr, precum și toate plantele cari cresc prin climate clade.

Antilele. Spre Est, între golful Mexic, marea Antilelor și oceanul Atlantic, se află un grup de insule numite *Antilele*. Ele se împart: 1) Antilele mari: *Cuba, Haiti, Puerto-Rico* și *Jamaica*. Dintre acestea Cuba și Puerto-Rico sunt stăpânite de Spanioli, Haiti este independentă și Jamaica engleză. 2) Antilele mici. În, număr de vre-o 50, sunt stăpânite de Englezii, Francezii, Danezii și Olandezii.

Prin Antile se produce mult tutun, cafea trestie de zahăr.

Havana în Cuba, *Santiago*, în Haiti și *Kirgstown* în Jamaica, sunt orașe principale.

Lucaiele. La Nord de Antile se află un grup de de insule și insulețe, care se chiamă Lucaiele. Ele sunt stăpânite de Englezii. Intr'una din aceste insule a debarcat pentru prima oară Cristof Columb, când a descoperit America.

Portul *Nasau* este capitala acestui grup și orașul de căpetenie.

AMERICA DE SUD

Statele care compun America de Sud sunt toate republici, afară de cele trei Guiane, care sunt posesiuni europene.

Toate popoarele vorbesc limba spaniolă, afară de Brazilia, unde se vorbește cea portugeză și de Guiane, unde se vorbește limba poporului care le stăpânește pe fie-care. Ca și prin America de Nord interiorul este populat cu popoare de rasă roșie.

Aceste republici sunt:

1) **Țolumbia**, altă dată numită Noua Grenadă, situată imediat la Sud de istmul de Panama. Populațiunea 4 milioane locuitori.

Produce cafea, tutun, trestie de zahăr etc. Se găsesc mine de aur și platină.

Bogota (84.000 loc.) este capitala.

2) **Venezuela**, situată la Est de Columbia. Este străbătută de fluviul *Orenocu*, care se varsă în fața insulei Trinidad.

Populațiunea 2.200.000 loc. Capitala *Caracas* (70.000 loc.)

Aceleași producțiuni ca și Columbia cu deosebire tutunul, care este renumit.

3) **Ecuador**. Situat spre Sud de Columbia. Populațiunea totală, afară de Indieni este de 1.500.000 loc. Pe lângă producțiunile climelor calde, ca orez, bumbac și altele, această țară mai posedă păduri întinse. Capitala este *Quito* (80.000 loc.)

4) **Peru**. Situat la Sud de Ecuador.

Populația totală 3.000.000 loc. Se produce orez, bumbac, maté (ceaiu american) etc. Posedă pășuni întinse unde pasc turme nenumărate de o.

Capitala este *Lima* 100.000 loc.

Bolivia. Situată la Est de Peru, între Anzii și Brazilia. Este brăzdată de munții cei mai înalți din Anzii Cordilieri și udată de mici cursuri de apă. Populația atinge țifra de 1.500.000 loc. Cerealele se cultivă pe platouri. Pășuni întinse. Se găsesc mine de aur.

Capitala este *Sucre* 15.000 loc.

Cile. Situat la Sud de Peru, coprinde întreaga fâșie pe pământ dintre oceanul Pacific și creasta munților Anzi. Populația este pe 2.500 000 loc. De-a lungul mării, pe șesuri, se cultivă cereale. Pe culmea munților se află pășuni și păduri. Prin munți se găsesc bogate mine de aur, argint, cupru și altele.

Santiago (200 000 loc.) Este capitala și primul port. **Valdivia** și **Valpareso** porturi însemnate.

Argentina. (sau **La Plata**) coprinsă între Cile, Bolivia, Brazilia, Paraguay, Uruguay, Oceanul Atlantic și Patagonia.

Este străbătută de marele fluviu *La Plata*, care se varsă în Ocean lângă orașul Buenos-Ayres. Populația 5.000.000 loc. Se cultivă cereale de cât-va timp foarte multe. Prezintă câmpii întinse și păduri în partea de West. Mine bogate. **Buenos-Ayres** (500.000 loc.) este capitala.

Uruguay, coprins între Argentina, Brazilia și Oceanul Atlantic.

Populația (700.000 loc.) Bogăția principală constă în vitele numeroase, cari se nutresc prin câmpii. Capitala este **Montevideo** 140.000.

Paraguay. Coprins între Argentina și Brazilia. Populația se urcă la țifra de (460.000 loc.). Se produce între altele și ceaiul american (maté) de cea mai bună calitate. Posedă și pășuni întinse cu turme însemnate.

Asuncion (25.000 loc.). Este capitala.

Brazilia ocupă tot Estul Americii de Sud de la Guiane și până la Uruguay.

Este brăzdată de mai multe șiruri de munți și udată în partea de Nord de marele fluviu *Amazonul*, care curge de la West spre Est și se varsă în golful Santa Rosa. Suprafața este 8.360 000 km p. Populația de 14 600.000 locuitori.

Brazilia este locuită de Europeni mai mult prin

provinciile despre Est, vecine cu oceanul. P'aci se cultivă cereale. In interior se află bogate păduri cu lemne de construcțiune.

Se exploatează mine importante de cărbuni, aur și argint. Se găsește de asemenea platină și diamant.

Rio de Janeiro (360.000 loc.), port pe ocean, este Capitala republicei.

San-Luiz, Pernambuco și *Belem*, porturi principale.

Guianele sunt situate spre Est de Venezuela și spre Nord de Brazilia. Sunt udate de oceanul Atlantic.

Ele sunt în număr de trei :

Cea despre West este stăpânită de Englezii, cu capitala *Georgetown*. Cea de mijloc este stăpânită de Olandezii, capitala *Paramaribo*. Cea despre Est, stăpânită de Francezii, capitala *Cayenne*.

Patagonia. La Sudul Argentinei, până în ocean, se întinde o țară incultă și locuită de o rasă de oameni foarte înapoiți. Această țară se cheamă *Patagonia*. Peste acest ținut se întinde dominațiunea republicilor Cile și Argentina.

Iar dincolo, trecând peste strâmtoarea Magelan, se întinde o mare insulă, care se cheamă *Țara de foc*, și care se sfârșește prin capul Horn.

O C E A N I A

Acest continent este numit ast-fel pentru că este compus numai din insule și udat de oceanul Indian în partea de West și de cel Pacific în cea de Est.

Se împarte în următoarele trei grupuri:

1) *Malaysia*, compusă din: insula *Borneo*, insulele *Sonde* (Sumatra, Iava etc.), apoi *Celebes* și *Molucele*, stăpânite de Olandezi și *Filipinele* de Spanioli

Locuitorii indieni aparțin rasei brune, produsă din amestecarea rasei galbene cu cea neagră.

Se produce multă cafea, tutun, piper, vanilie și alte coloniale.

Batavia în Iava capitala coloniilor Olandeze. *Manilla* în Luçon capitala coloniilor spaniole.

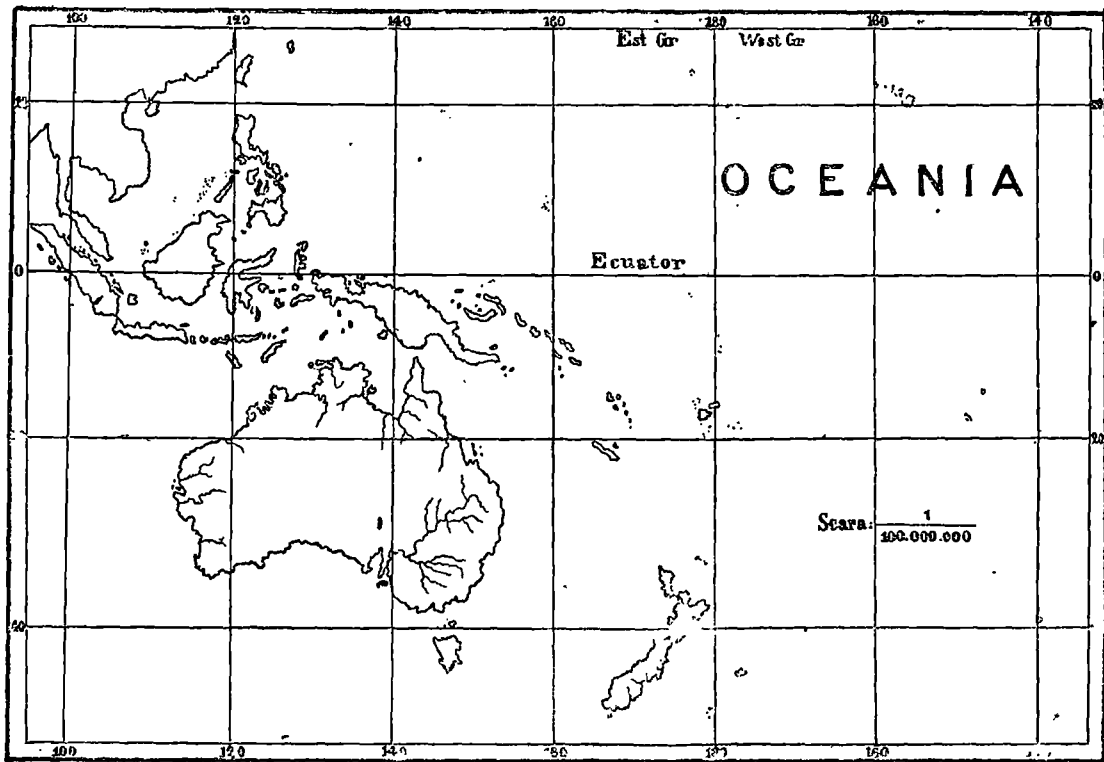
2) *Melanesia*, compusă din:

Noua Guinee, stăpânită de Germani, Olandezi și Englezi dimpreună cu insulele *Amiralității*, *Marșal* și *Sa'omo*, stăpânite de Germani.

Australia, e o insulă a cărei suprafață atinge țifără de 7.600,000 km. p. Populație de aproape 3 milioane loc. În partea de Nord West nu e încă cunoscută

Este brăzdată în partea de Est de munții *Alpi Australiani*, din care isvorăște fluviul *Murray* cu *Darling*.

Partea cunoscută este împărțită de Englezi în cinci provincii: 1) *Quensland*, cap. *Brisbane*; 2) *Noua Galie de Sud*, cap. *Sidney*; 3) *Victoria*, cap. *Melburn*; 4) *Australia de Sud*, cap. *Adelaida*; 5) *Australia de West*, cap. *Perth*.

Se produc cereale. Bogăția Australiei constă în numeroasele sale turme de oi și boi, precum și în estragerea metalelor.

Sidney (300.000 loc.) *Melburn* 420.000 loc. sunt orașe principale și porturi.

Tasmania, *Noile Hebride* și *Noua Zelandă* sunt tot posesiuni engleze

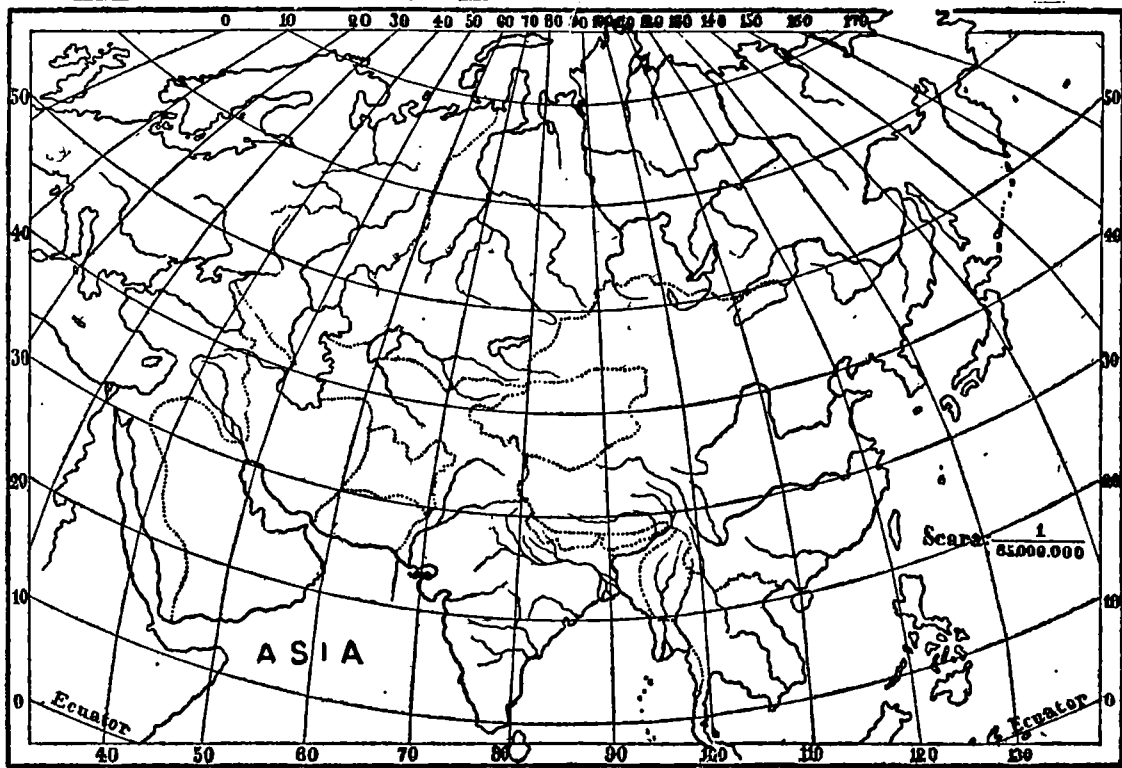
Noua Celedonie și *Loialti* sunt posesiuni franceze.

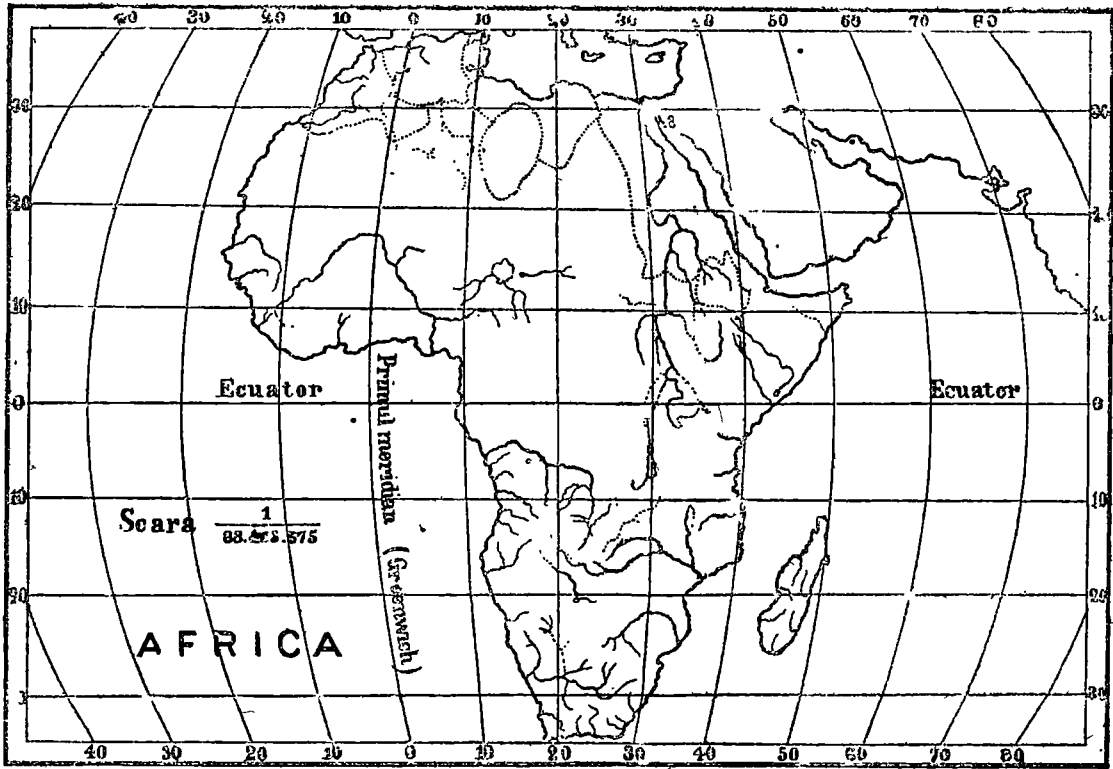
Polnezia se compune din următoarele grupuri:

Bonin, la Nord, stăpânit de Japonezi; *Marionele* și *Carolinele* stăpânite de Spanioli; *Gilbert*, *Fönix Elice*, stăpânite de Englezi; *Tahiti*, *Toumatu* și *Nukahiva* stăpânite de Francezi; *Havai*, *Tonga* și *Samoa* independente.

Grupul insulelor *Havai* este situat pe drumul care duce de la *Sidney* la *San Francisco* în Statele unite. Are drept capitală *Honolulu*.

DE ACELAȘI AUTOR :

A apărut în același timp micul atlas manual, corespunzător textului, pentru clasa III primară urbană și rurală.

— Geografia generală pentru clasa I secundară	lei	2 —
— Pământul pentru clasa II	lei	2 50
— Europa " " III	lei	3 —
— România " " IV	lei	4 —
— Atlas manual pentru clasa IV	lei	6 50
Schițe geografice (Carpații români)	lei	7 50
Geografice (trei conferințe și un studiu).	lei	3 —